

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δέκατος τρίτος

Συνδρομή ἑτησια : Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Γαυραρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησιαί. — Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6

14 Φεβρουαρίου 1882

ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

[Ἐκ τῶν τοῦ Rudolf Kleinpaul].

Ἐπὶ ἀρχαίων σαρκοφάγων ἀπαντῶμεν οὐ σπα-
νίως ἀπεικονίσεις ἀρματοδρομιῶν, ἔνθα τὰ ἄρ-
ματα ἠνιοχοῦσιν ἐρωτιδεῖς πτερωτοί· τὸ θέμα δὲ
τοῦτο ἐξελέγετο ἰδίως διὰ σαρκοφάγους ἀποθα-
νόντων νέων ὡς λαλοῦν σύμβολον τῆς ταχύτητος
τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ἐν τῇ βατικανικῇ Αἰθούσῃ
τῆς Συνωρίδος (Sala della Biga), ἔνθα συνήχθη
ἀξιοθαύμαστος συλλογὴ πάντων τῶν εἰς τοὺς ἀ-
γῶνας τούτους ἀναφερομένων καλλιτεχνημάτων,
ἴστανται κατὰ τὰς τέσσαρας παραστάδας τέσσα-
ρες τοιοῦτοι ὑπὸ οἰανδήποτε ἔποψιν ἐνδιαφέρον-
τες σαρκοφάγοι.

Ἐφ' ὁμοίαν ἔποψιν δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ
Στάδιον τῶν Ἀθηναίων ὡς τόπος ἐξιλασμοῦ φαι-
δροῦ διὰ τὸ ἀπέναντι κείμενον νεκροταφεῖον τῶν
διαμαρτυρομένων, οἱ δὲ νεώτεροι δλυμπιακοὶ ἀ-
γῶνες ὡς ἐπιθανάτιος ἀγὼν παρὰ τοὺς αὐτόθι
τάφους.

Ὡς οἱ Ἕλληνας νεανίαί, οὕτως ἠγωνίσθησαν οἱ
νεκροὶ οὗτοι τὸν ἀγῶνα τῆς ὑπάρξεως. Τὸ στά-
διον αὐτῶν ἦτο ὁ κόσμος, ὃν αὐτοὶ διέτρεξαν ζέ-
νοι ὄντες, ὡς γενναίοις δὲ σταδιοδρομοῖς παρέ-
χουσιν αὐτοῖς οἱ ἐπιγενέστεροι στέφανον καὶ δά-
φνην. «Ὅν οἱ θεοὶ εὐλογήσωσι μέχρι τῆς τελευ-
τῆς τοῦ βίου, τοῦτον θεωροῦμεν εὐτυχῆ ἐν Ἑλ-
λάδι», ἔλεγεν ὁ σοφὸς Σόλων τῷ βασιλεῖ τῶν Λυ-
δῶν. Τὸ δὲ εὐτυχίζειν τὸν ζῶντα καὶ ἔτι ἐν κιν-
δύνοις πλέοντα νευτίλον ἐνέχει τὴν αὐτὴν ἀβε-
βαιότητα καὶ ἀοριστίαν ὡς ἡ ἀνακήρυξις καὶ στέ-
φισ τοῦ ἀθλητοῦ, πρὶν ἢ νικήσῃ.

Ἄλλ' ἐκεῖνοι, οἱ νεκροὶ, ἐνίκησαν· δὲν δύναν-
ται πλέον νὰ ὀλισθήσωσι καὶ πέσωσι, φθάσαντες
εἰς τέρμα καλόν, καὶ ἀναπαύονται παρὰ τὰς ὄ-
χθας τοῦ Ἰλισσοῦ, ὑπὸ τὴν σκιάν ὑψηλῶν κυπα-
ρίστων!

Ὁ βίος εἶνε ὁ γενικὸς ἀγὼν τοῦ ἀνθρωπίνου
γένους· εἶνε τὸ παιγνίδιον ὅπερ παίζομεν ἀπαν-
τες, ἄνδρες ἢ γυναῖκες, γέροντες ἢ παιδιά, αὐ-
θένται οἱ δοῦλοι. Καὶ ἡ μικρὰ Ἀσπασία ἀκόμη,
τὸ θυγάτριον τοῦ Ἰωνᾶ Κίγγ, τὸ ὡς ἄνθος οὕτως
ἐξανθήσῃ

«The flower fadeth. Isai. 40, 8»

καὶ ὅπερ ὁ τειλιμμένος πατὴρ προσφωνεῖ ἑλλη-
νιστὶ διὰ τῶν λέξεων «Ἀσπασία χαῖρε» ἠγωνί-

σθη τοῦτον τὸν ἀγῶνα· συμμετέσχεν αὐτοῦ καὶ ὁ
Ἰωάννης Βερνάρδος Busch, ὁ θαλαμηπόλος τῆς
βασιλίσσης τῆς Ἑλλάδος, ὃν ἀποχαιρετίζει ἡ ἰ-
δία σύζυγος διὰ τῶν στίχων·

Unsere Hüllen mögen schwinden,
wenn die Seelen sich nur finden.

Ναὶ δὴ καὶ διὰ τοὺς ἀσημοτέρους τῶν ἐνταῦθα
κειμένων δυνάμει ἴσα ἴσα διὰ τοῦτο νὰ συμ-
περάνωμεν περὶ πολυκινήτου ὑπάρξεως, περὶ πολ-
λῶν ἀγῶνων, πολλῶν βελῶν καὶ σφενδονήσεων
τῆς μακρομένης τύχης. Εἰς ὀλίγων ἐξ αὐτῶν τὸ ἐν
τῇ κοιτίδι βαυκαλίσμα ἐρρήθη ὅτι ἐμελλον νὰ εὖ-
ρωσι τὴν αἰώνιαν ἀνάπτυξιν ἐν Ἀθήναις, ἐν ἑλληνικῇ
γῆ, ἐν τῇ κοιτίδι αὐτῶν, λέγω, ἦτις ἔκειτο ἐν
Ἀγγλίᾳ, ἐν Δανίᾳ, ἐν Γερμανίᾳ. Μεταξὺ δὲ τῶν
Γερμανῶν πλεονάζουσιν ἕνεκα τῶν πολιτικῶν συν-
δυσκωμῶν οἱ Βαυαροὶ καὶ Ὀδεδεμβούργιοι· ὁ κτη-
νίατρος Λεονάρδος Reinert ἐκ Weidenbach, ἡ
θαλαμηπόλος Ἐλίζα Laweg ἐκ Varel, ὁ Chr. Jr.
Th. Fabricius ἐκ Φρειδριχστάτης, οἵτινες ὑπὸ τοῦ
βασιλέως Ὁθωνος καὶ τῆς συζύγου τοῦ Ἀμαλίας
εἰκλύσθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ
βασιλίσσα Ἀμαλία, ἡ ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων
μέγιστον τιμωμένη καὶ δὴ ὡς μεγίστη εὐεργέτις
αὐτῶν ἐξυμνηθεῖται, ἀπέθανε μακρὰν τῆς Ἑλλά-
δος. Ἄλλ' αἱ γυναῖκες αὐτῆς καὶ οἱ ὑπηρεταὶ ἔ-
μειναν ἐν τῇ ξένη, ἐν τῇ ξένη εἰς ἣν ἐπορεύθησαν
τίς οἶδε μὲ ὅπως βροβαρημένην καρδίαν, ἔνθα τίς
οἶδε ὅπως μακρὰν καὶ ἐπίπονον βίου πορείαν ἐ-
περαίωσαν.

Μεγαλειτέραν σπουδαιότητα ἀποκτᾷ ἡ προ-
μοίωσις ἡμῶν, ἂν ὁ βίος τῶν μεταστάντων εἶχεν
ἀφισρωθῆ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ ὑ-
πῆρξεν ἀληθῆς αἵματηρὸς ἀγὼν ὑπὲρ τῶν ἀγαθῶν
τοῦ κόσμου τούτου, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τι-
μῆς. Πρῶτός τις Βετράνος, ὁ Ἐδουάρδος φὸν
Ράινεκ, ὅστις ὡς Πρώσσος ἀξιοματικὸς τοῦ ἵππι-
κοῦ εἶχε μετᾶσχει τῶν στρατειῶν τοῦ 1813 ἕως
1815, εἶτα δὲ κατὰ τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα ἦτο
βοηθὸς τοῦ διασῆμου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδά-
του, ἀπέθανεν ὡς Ἕλληνας στρατηγὸς τῷ 1854 ἐν
Ἀθήναις. Μετὰ τοῦ Μαυροκορδάτου ὑπερήσπισε
τῷ 1821 τὸ Μεσολόγγιον καὶ συνέδεσε τὸ ὄνομά
του μετὰ τοῦ ὀνόματος πόλεως, ἐν ἣ κενταὶ πολ-
λοὶ φιλέλληνας, ἐν ἄλλοις δὲ ὁ κόμης Νόρμαν καὶ
ὁ λόρδος Βύρων, οὗ ἔμειναν αὐτόθι τοῦλάχιστον
ἡ καρδίαι. Μεταξὺ τῶν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τούτῳ

κειμένων εἶνε πολλοὶ φιλέλληνας, ἐν οἷς καὶ ἡ κόμισσα Clara von Saporta, τὸ γένος von Stetten ἐξ Οὐλμ., θανούσα ἐν Ἀθήναις τῷ 1835, «ἡ ὑπὸ πάντων τῶν γνωρισάντων αὐτὴν Ἑλλήνων ἐξόχως τιμηθεῖσα καὶ ἀγαπηθεῖσα». Ἄλλ' ἄλλη τις εὐγενὴς κυρία, ἐκολέξασα τὰς Ἀθήνας ὡς τόπον διαρκούς διαμονῆς καὶ ἀνήκουσα εἰς τὰ ἔξοχα πρόσωπα τῆς νέας πόλεως, ἡ δούκισσα τῆς Πλακεντίας, δὲν εἶνε τεθαμμένη ἐν τῷδε τῷ νεκροταφείῳ, ἀλλὰ κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Πεντελικοῦ, πλησίον τῆς αὐτοῦ μονῆς καὶ τοῦ ἰδίου αὐτῆς πύργου.

Ἡ παράδοξος αὕτη γυνή, ἥτις ποτὲ ἔθαλλεν ἐν τῇ αὐτῇ Ναπολέοντος τοῦ Α' καὶ ἦτο κυρία τῆς τιμῆς τῆς Μαρίας Λουίζης, εἶτα δ' ἀπεράσισεν, ἔτι νεαρὰ οὕσα καὶ ὠραία, νὰ διαγάγῃ βίον ἡρεμον καὶ θεωρητικὸν ἐν τοῖς Ἰλλυσίοις αὐτῆς, ἥτις ἐκ πάντων τῶν ἐγκοσμίων ἐφαίνετο οὐδὲν φοβούμενη καί, ὡς ὁ Κρεβιλλῶν, οὐδὲν πλέον ἀγαπῶσα παρὰ τοὺς μεγάλους αὐτῆς κύνες, τοὺς συνόικους καὶ συντρικπέζους αὐτῆς, δι' οὓς διετῆρει ἴδιον μάγειρον καὶ ἴδιον θεράποντα, εἰς οὓς εἶχεν ὠρισμένα ἴδια δωμάτια καὶ μεταξίνας κλίνας, μετ' ὧν συνειστιάτο ἐν τῇ αὐτῇ τραπέζῃ, εἶχεν ὅμως παμμέγιστον τινα φόβον, ἦτοι τοῦ νὰ ταρῆ ζῶσα. Διὸ ἐσκέπτετο νὰ διατάξῃ ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτῆς, ἵνα μετὰ θάνατον κατατεθῇ ἐπὶ νεκροσίμου κλίνης καὶ μετανεχθῇ εἰς εὐάερον θόλον ἔχοντα δύο θύρας, τὴν μὲν ἐσωθεν, τὴν δὲ ἐξωθεν ἀνοιγομένην. Παρ' αὐτῇ ὡοῖς νὰ τεθῇ δέσμη ἀνοθέων βαρυόδμων καὶ φιάλη οἴνου βορδιγαλικοῦ, ἵνα ἐν περιπτώσει ἐξεγέρσεως δυνήθῃ νὰ ἀνακτῆσθαι τὰς αἰσθήσεις αὐτῆς καὶ δυνάμεις. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ ἐπιδράμωσι λησταὶ καὶ πνιζώσιν αὐτὴν ἐν τῷ τάφῳ, ἐξησφάλισεν εἰς τινα βωμολέον ποιμένα εἰσόδημα δεκαπεντακιςχιλίων δραχμῶν ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ κατοικήῃ ἐν τῷ πρώτῳ πτωματί τοῦ μνημείου καὶ νὰ φρουρῇ τὸν ὕπνον τῆς. Τοῦτο δὲ τὸ μνημεῖον εἶδον πράγματι ὅτε μετέβην εἰς τὴν μονὴν Πεντέλης, καὶ ἀληθῶς μοι ἀνέφερον αὐτὸ ποιμὴν Σπικροτιάτης. Ἄλλ' οὕτ' ἐκεῖνος ἐφαίνετο οἰκῶν αὐτόθι, οὔτε ἠδυνήθη νὰ ἴδω που τὴν ἀνοθέσμη καὶ τὸν βορδιγαλικὸν οἶνον οὔτε τι ἄλλο ἐκ τῶν σχεδιαζομένων ὑπὸ τῆς δουκίσσης ἀμυντικῶν κατὰ τοῦ θανάτου μέσων. Προέρχεται δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ἀφρονιδίως ἐπεληθόντος κατὰ τὴν πέμπτην τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος δεκάδα θανάτου, ὡς ἐκ τοῦ ὁποῖου δὲν ἐπρόφρασε νὰ γράψῃ τὴν διαθήκην αὐτῆς.

Ἀγωνιστὴς τῆς ἰδίας τιμῆς ὑπῆρξεν ὁ διδάκτωρ A. E. Justus von Velsen, ἀκόλουθος παρὰ τῇ ἐν Ἑλλάδι πρωστικῇ πρεσβείᾳ, γεννηθεὶς ἐν Posen τῷ 1826, θανὼν δ' ἐν Ἀθήναις τῷ 1860, ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ὁποῖου κατ'εἰσῆγγησιν τῆς πενθούσης μητρὸς ἐγράφησαν οἱ στίχοι

Wenn gleich dein Grab dem Mutterauge fern,
bist du dem Mutterherzen ewig nah.

ἦτοι

ἂν καὶ ὁ τάφος σου μακρὰν τῶν μητρικῶν ὀμμάτων,
σὺ αἰώνιος εἶσ' ἔγγυς τῆς μητρικῆς καρδίας.

Ὁ γνωστὸς οὗτος ἐν τῇ ἀρχαιολογίᾳ ἀνὴρ ἔπαυσε μονομαχῆσαι πρὸς τινα Ἑλληνα ἀξιωματικόν.

Τὰ λοιπὰ καλύπτει σιγή.

Ἵπερ δὲ τῆς τιμῆς τῆς Ἑλλάδος ἠγωνίσθη εἴπερ τις καὶ ἄλλος μέγας τις Γερμανός, οὐχὶ δὲ ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῆς νέας, ἀλλὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ οὐχὶ διὰ ξίφους καὶ σοφίας, ἀλλὰ δι' ὄπλων πνευματικῶν καίται δὲ οὐχὶ παρὰ τὰς ὀχθας τοῦ Ἰλισσοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Κολωνοῦ πέραν τοῦ ἄλλου μέρους τῆς πόλεως. Εἶνε δ' οὗτος ὁ Κάρολος Ὁτφρεϊδὸς Μύλλερ, ὁ δαιμόσιος ἀρχαιοδότης, ὅστις ἐν τῷ *Εγγχειριδίῳ τῆς Ἀρχαιολογίας* οἰοῖται ὑπερεμάχησε τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, κηρύξας ὅτι αὐτὴν μόνην θεωρεῖ ὡς τέχνην, τὴν δ' ἑλληνικὴν λαὸν θεωρῶσας καὶ μόνον ὡς ἐπαρκῶς δυνάμενη νὰ κατάρχηται τῆς τέχνης καὶ νὰ προαγάγῃ αὐτὴν μέχρι τελειότητος. Ἄλλὰ διὰ τοῦτο καὶ παρεχωρήθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ θεοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ νὰ ποθῆν ἐν Ἀθήναις καὶ νὰ ταρῆ κατὰ τὸν Κολωνὸν ἀπέναντι τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τῶν αἰώνιων καλλιτεχνημάτων, ἅτινα ὑπῆρξαν τὸ ὄνειρον ὄλου αὐτοῦ τοῦ βίου. Τὸ εἰς ἀρχαίους ἑλληνικοὺς στίχους ἐντεταμένον ἐπίγραμμα τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου ἀγγέλλει ὅτι ἐκεῖνον, τὸν ἔμπιστον φίλον τῆς ἑλληνικῆς τέχνης καὶ σοφίας, ἡ Ἑλλάς, μετὰ μακροῦς ἀγῶνας ἐλευθέρᾳ ἀναστᾶσα, φιλικῶς ἐδέχθη καὶ ἡ νέα Ἀκαδημία ἔθαψε χαίρουσα τὸν νεκρὸν παρὰ τὴν παλαιὰν Ἀκαδημίαν. Ἄλλὰ τὴν εὐσέβειαν ταύτην φαίνονται ἐλάχιστα εὐλαβοῦμενοι οἱ Ἀθηναῖοι θηρευταί, ἐπειδὴ σπανίως διέρχονται ἀπὸ τοῦ τάφου τοῦ Μύλλερου χωρὶς νὰ κενώσωσι τὸ ὄπλον αὐτῶν κατὰ τῆς λευκοπλευροῦ στήλης. Ἄλλ' οὐχ ἦττον πολλοὶ Γερμανοὶ λόγιοι θὰ ζηλεύσωσι τὸν μέγαν φιλέλληνα ἐπὶ τῷ κλασικῷ αὐτοῦ τάφῳ, ἐπὶ τῷ ὕπνῳ αὐτοῦ κατὰ τὸν Κολωνὸν ὅπου «πυκνότεραι δ' εἴσω κατ' αὐτὸν εὐστομοῦσ' ἀηδόνες», ἐπὶ τῷ χορικῷ ἐκείνῳ ἄσματι τοῦ Σοφοκλέους, ὅπερ φαίνεται ἀκόμη ἡρέμα ἀντηχοῦν διὰ τοῦ ἀέρος. Ὁ Ὁτφρεϊδὸς Μύλλερ, γεννηθεὶς τῇ 16[28] Ἀυγούστου τοῦ 1797 ἐν Brieg, ἀπέθανε τῇ 20[1] Ἀυγούστου τοῦ 1840 ἐκ διαλείποντος πυρετοῦ προσβολόντος αὐτὸν τὸ πρῶτον ἐν ᾧ ἠττολεῖτο περὶ ἀνασκαφῆς ἐν Δελφοῖς. Παρ' αὐτῷ καίται, ὁμοίως δι' ἑλληνικοῦ ἐπιγράμματος τιμηθεὶς, ὁ Γάλλος Κάρολος Λενορμάν, τοῦλάχιστον ἡ καρδία του.

Νικηφόροι ἀγωνισταὶ! ὡς αἱ στήλαι αἱ ἐν τῷ σταδίῳ δηλοῦσαι τὴν ἀρετήριαν καὶ τὸ τέμμα ἵστάνται στήλαι ἐπὶ τῶν τάφων αὐτῶν. Εἶνε στεναὶ καὶ ὀλίγον εὐρεῖαι πλάκες λίθινοι ἱστάμεναι ὄρθιοι ἢ ἀμέσως ἐπὶ τῆς γῆς ἢ ἐπὶ βάσεώς τινος

καὶ φέρουσαι τὸ ὄνομα τοῦ θανόντος, εἰς οὗ τὴν μνήμην εἶνε ἀφιερωμένα.

Κοσμημάτα ἀπομιμούμενα τὸ βριτιδισειδὲς φύλλον τοῦ φοίνικος καὶ διὰ μικροτέρων, ἐλαστικῶς συνστραμμένων φύλλων καὶ σπειροειδῶς πεπλεγμένων ἐλικῶν συνδεόμενα μετὰ τῶν ἀκρωτηρίων, ἀνθέμια οἷα τὰ συνήθως ἐν χρήσει κατὰ τὰς γωνίας τῶν ἀστωμάτων, ἐπέστερον συνήθως τὸ ἀνώτερον γείσον. Τοιαῦται δ' ἐπιτάφιοι στήλαι ἦσαν τὸ συνήθεστατον εἶδος τῶν μνημείων ἤδη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, διὸ τὸ βραδινὸν αὐτῶν καὶ χάριεν σχῆμα ἦτο χαρακτηριστικὸν διὰ τὰς Ἀθήνας. Αἱ Ἀθηναῖαι ἔχουσι οἰοῦναι τὴν ἀππίαν αὐτῶν ὁδὸν καὶ τὸ μέγα αὐτῶν κομμητήριον κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν εἰς Ἐλευσίνα. Ἐκεῖ παρὰ τὴν ἰσρὰν πύλην, δι' ἧς ποτε διήρχετο ἡ πομπὴ ἡ διευθυνομένη πρὸς τὰ Μυστήρια, ἔθηα νῦν καίται τὸ ναῖθριον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐκεῖ ἀποκαλύπτεται τὰ νῦν τὸ κυριώτατον νεκροταφεῖον τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων, ἀπάγεται ὁ συνεσφραγισμένος χοῦς, ὁ τάφος οὗτος τῶν τάφων, δι' ἀντικῶν ἀπομακρύνεται τὸ δι' αὐτῶν ῥέον ὕδωρ, καὶ ἀκτινοβολοῦσα ὑπὸ τῶν μαρμάρων ἀνεγείρεται πόλις ὅλη τῶν νεκρῶν, μουσεῖον τῶν λαμπροτάτων καλλιτεχνημάτων κατὰ χώραν κείμενον, κυρίως δὲ δάσος ἐκ στηλῶν λευκῶν, ἐπειδὴ τὰ πλεῖστα τῶν μνημείων ἔχουσι τὸ σχῆμα τῶν ἀνω περιγραφεῖσιν στηλῶν, ὧν ἀπομιμήματα εὐρίσκουμεν ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῶν διαμαρτυρουμένων καὶ ἐπὶ τοῦ Κολωνοῦ· μάλιστα δὲ καὶ αὐταὶ αἱ ἀνασκαφαὶ κατὰ τὸν Κεραμεικὸν ἀφωρμήθησαν ἀπὸ τῆς εὐρέσεως τοιαύτης τινὸς βραδινῆς στήλης τῷ 1862.

Ὡς εἰ ἦσαν νικηφόροι ἀθληταὶ οἱ ταρῆντες εὐρίσκουμεν ἐνταῦθά τε καὶ ἐκεῖσε τοὺς ἀνδριάντας αὐτῶν καὶ τὰς εἰκόνας, ἀναγινώσκουμεν ἐπιγράμματα καὶ ἐγκώμια εἰς αὐτοὺς, καὶ χαίρομεν βλέποντες τὸν ἐξ ἀνθέων καὶ στεφάνων κόσμον αὐτῶν, ἐπειδὴ ὁ στέφανος εἶνε σύμβολον φειδῶς εἰρήνης, διὸ καὶ στέφονται δι' αὐτοῦ οἱ θανόντες. Συνήθως οἱ Ὀλυμπιονικαὶ ἐπιμῶντο διὰ τῆς ἰδρύσεως εἰς αὐτοὺς ἀνδριάντος, ἐπὶ δὲ Πλινίου τοῦ πρεσβυτέρου ὑπῆρχον τοιοῦτοι ἀνδριάντες ἐν Ὀλυμπίᾳ περὶ τοὺς τριεχιλίους. Ἄλλ' ὁ νικητὴς ἐν τῷ ὀλυμπικῷ ἀγῶνι τοῦ βίου καταφρονεῖ τὸν κοινωρτὸν τῆς γῆς καὶ ἐκφύγει· καταφρεῖ δὲ βλέπουσιν αὐτὸν ἀποχωροῦντα οἱ ἀπομείνοντες, ὅσοι δὲν εἶνε ἔτι ὄριμοι πρὸς τὴν νίκην. Ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τῶν ἀθηναϊκῶν νεκροταφείων μετὰ τῆς νίκης συμπαρίσταται καὶ ὁ χωρισμὸς καὶ σιρὰ ὅλη τῶν λεγομένων οἰκογενειακῶν σκηνῶν. Σύζυγοι χωριζόμενοι, ἀγαπητοὶ ἀποσχισθέντες, ἀλλήλων παρέρχουσι ἀλλήλους τὴν χεῖρα, ἡ μήτηρ στολίζει τὴν περιλημμένην θυγατέρα, φῶ! τοῦ θανάτου τὴν νόμην, ὁ δὲ Ἑρμῆς ὁ ψυχοπομπὸς ἀπάγει τὴν σκίαν ἡρέμα πρὸς τὸ τοῦ Χάρωνος ἀκάτιον. Τοιαῦτη τις σκηνὴ ἐπὶ παραδείγματι εἰκονίσθη ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῶν διαμαρτυρουμένων εἰση-

γήσει τῆς χήρας τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος ἀυλικοῦ θεράποντος Busch ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ. Ἀσθενῆ καὶ φθίνοντα, καθήμενον ἐπὶ τῆς ἑδρας του, ἀποχαιρετίζει αὐτὸν ἡ σύζυγος συγκινητικώτατα, ὡς ἐν τῷ τάφῳ του Niebuhr ἐν Βόννῃ.

Σχεδὸν δ' ἐρχόμεθα εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ δεχθῶμεν καὶ ἄλλον τινὰ παραλληλισμὸν μεταξὺ τῶν νικῶντων καὶ τῶν θνησκόντων, ἀναλογιζόμενοι παράδοξόν τι ἔθος τῶν νέων Ἑλλήνων, οὗ ἀπομίμησις ἐγένετο ἐνίοτε καὶ κατὰ τὸ ἡμέτερον νεκροταφεῖον. Ὡς γνωστὸν οἱ νικῶντες ἐν τοῖς ἀγῶσι ἀξιοῦνται οὐχὶ σπανίως πολυτελῶν ἀγγείων ὡς ἄλλου. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἔθηκεν ὡς ἄλλον τοῦ δρόμου ἀργυρῶν κρατῆρα ὑπὸ σιδωνίων τεχνιτῶν κατασκευασθέντα· ἐν δὲ τοῖς Παναθηναίοις οἱ νικηταὶ ἐλάμβανον γεγραμμένους ἐξ ὀπτιῆς γῆς ἀμφορεῖς πλήρεις ἐλαίου, εἰκονίζοντο δὲ ἐπὶ τῶν πανθηναϊκῶν τούτων ἀγγείων τῶν ἐπ' ἄλλῳ διδομένων οἱ διάφοροι ἀγῶνες. Κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτου τοῦ ἔθους συνεΐθιζον οἱ ἀρχαῖοι νὰ συγκοίωσι μετὰ τῶν νεκρῶν ἢ συνάπτωσι διάφορα κομψὰ ἀγγεῖα· καὶ δὴ τὰ πλεῖστα τῶν ἀγγείων κατασκευάζοντο ἰδίᾳ πρὸς διακόσμησιν τῶν τάφων, διὸ καὶ εὐρίσκονται μόνον ἐν ἀρχαίοις τάφοις, ὡς τοῦτο ἐξηγεῖται καταλλήλως ἐν τῷ μουσεῖῳ Νεαπόλεως διὰ δύο προτύπων τάφων. Δυναμέθα λοιπὸν, ἂν θέλωμεν, νὰ θεωρήσωμεν τὰ γεῖα ταῦτα ὡς ἄλλα τοῦ ἀγῶνος παρεχόμενα ὑπὸ τῶν οἰκείων τοῖς ἀφικόμενοις εἰς τὸ τέμμα τῆς ἐπιγείου αὐτῶν σταδιοδρομίας.

Ὅστις σήμερον ποτὲ ἐν Ἀθήναις, παροικινοῦμενος ἐκ τῆς ἀσυνήθους καὶ πανηγυρικῆς θέας τοῦ ἐν ἀνοικτῷ φερέτρῳ κηδευομένου νεκροῦ, ἀκολουθήσῃ κηδεῖαν τινὰ καὶ ἐπισκερθῇ τὸ ὠραῖον νεκροταφεῖον πέραν τοῦ Ἰλισσοῦ ἢ τὸ τῶν πτωχῶν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Κηφισσοῦ, οὗτος θὰ παρατηρήσῃ μικρὸν τι γεγονός παρεχόν ἀφορμὴν εἰς πολλὰς σκέψεις. Ἐπὶ ἐκάστῳ τάφῳ δὴλα δὴ εἶνε ἐμπεσημέναι σταυροειδῶς δύο βράχδοι, ἐκεῖναι ἐφ' ὧν στριζόμενοι ἐφέεστο τὸ φέρετρον κατὰ τὴν κηδεῖαν, ἀπὸ δὲ τῆς ἐτέρας αὐτῶν κρέματα τεθραυσμένη ὕδρα. Ἡ ὕδρα ἄγεται καὶ ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τὴν πηγὴν ἕως θραυτῆς ἤδη ἐν ἡ στιγμῇ ὁ νεκρὸς σηκύνεται, ῥίπτεται καὶ θραύεται ὑπὸ τῶν οἰκείων πλήρης ὕδατος ὕδρα. Μοι εἶπον ὅτι οἱ ἐπιζῶντες πρᾶττουσι τοῦτο ἐκ προλήψεως, ἐπειδὴ ἄλλως ἀποθνήσκει μετ' ὀλίγον καὶ ἄλλο μέλος τῆς οἰκογενείας. Καὶ ἴσως μὲν ὑπάρχει αὕτη ἡ πρόληψις, ἀλλὰ βεβαίως δὲν εἶνε αὕτη ἡ ἀφορμὴ τοῦ ἐπικρατοῦντος ἔθους. Τί δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ; Αἱ τεθραυσμένα αὐταὶ ὕδραι εἶνε ὁμοίως ἀγγεῖα ἄλλου; Οὐδὲ ταῦτα, ἀλλὰ πάντως τι ἀνάλογον.

Πιστεύω δὴλα δὴ ὅτι ἡ συνήθεια αὕτη εἶνε ἀνάμνησις παλαιστάτου τινὸς ἔθους τῶν Ἀθηναίων. Μετὰ τὴν ταρῆν προσεφέροντο εἰς τὸν νεκρὸν τρεῖς θυσίαι, ἰδίως ἐλαίου χορὴ, αἵτινες ἐπικνεύοντο καὶ κατόπιν καθ' ὠρισμένους καιροὺς τοῦ

ἔτους. Τὰ δὲ ἀγγεῖα ὧν ἐγένετο γοῆσις, τὰς λεγομένας *ληκίθους*, ἐφ' ὧν οὐ σπανίως ἀπεικονίζεται ἡ σπονδὴ αὐτῆ, συνισθίζον νὰ ρίπτωσιν ὀπισθεν ἑαυτῶν ἐντεῦθεν δ' εὐρηγῶνται λήκυθοι ἢ ὀστρακα αὐτῶν παρὰ τὰς ἀρχαίας νεκρικὰς στήλας ὡς καὶ ἐν τοῖς λειψάνοις νεκρωσίων πυρῶν. Ὁμοίως λοιπὸν κατὰ τὰς νεοελληνικὰς ταφὰς ρίπτει ὁ ἱερεὺς ὀλίγον δι' ὕδατος βεθερωμένον χῶμα ἐπὶ τὸ φέρετρον ἢ δὲ ὑδρία ἐξ ἧς ἐλήφθη τὸ ὕδωρ, ἀφ' οὗ κλεισθῆ δ' τάφος, θραύεται καὶ τίθεται ἐπ' αὐτοῦ. Ἐν γένει δὲ οὐδὲν σεῦδος χρησιμεύσαν πρὸς τὴν ταφὴν ἐπιτρέπεται νὰ χρησιμεύσῃ πλέον εἰς τὸς ζῶντας καὶ ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται διὰ τί ἀφίονται καὶ αἱ βράβιοι ὧν ἐγένετο χρῆσις πρὸς μεταφορὰν τοῦ φερέτρου.

Ἐν Ἀθήναις θεωροῦνται μὲν αἱ ὑδρίαὶ ὡς σύμβολα τοῦ θανάτου, διὸ ἔτι καὶ τὴν σήμερον ἀπομιμῶνται αὐτὰς ἐπὶ μαρμάρου. Συμβαίνει δὲ τοῦτο ἕνεκα τοῦ ἀνύδρου Ἀδου, ἵνα δροσιζῶσι τὴν ψυχὴν τοῦ ἀποιομένου, ὡς ἐκτίθεται ἐπὶ τῆσασαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον ἐν τῷ δωματίῳ ἐνθα συνέθη ὁ θάνατος ἀγγεῖον πλήρες ὕδατος καὶ καίουσα λυχνία. Πιστεύω ὅμως ὅτι τὰ ἐπὶ τῶν μνημείων παριστανόμενα δὲν εἶνε ὑδρίαί, ἀλλὰ τεροδόχοι κάλπαι, ἔχουσαι μόνον τὸ ὄνομα κοινὸν μετὰ τῶν ὑδριῶν. Ὑδρίας δὲ πράγματι ἔθετον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐπὶ τῶν τάφων ἀνυπάνδρων, εἰς σημεῖον ὅτι δὲν ἐπρόφρασαν νὰ μετασχωσὶ τοῦ γαμηλίου λουτροῦ καὶ ἀπέθανον ἄτεκνοι, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν τίθεται στέφανος νυμφικὸς ἐπὶ τοῦ φερέτρου τῶν ἀγάμων. Κατὰ τὸν Πολυδεύκην ἐπὶ τοιούτων μνημείων παρίστατο ἡ εἰκὼν παρθένου φερούσης τὴν ὑδρίαν ἐν χερσὶ καὶ οὕτως ἀνεγνώριζεν ὁ νοήμων ὀδοιπόρος ἐν τῷ ἀχρήστῳ μείναντι ἀγγεῖῳ τὸ τεκμήριον, ὅτι αὐτόθι ἐτελέσθη μὲν ἑταρομερῆς τις σταδιοδρομία, ἀλλ' ἡ λαμπὰς ἐκρατήθη καὶ δὲν ἐδόθη εἰς ἄλλους ἐν τῷ δρομικῷ ἀγῶνι.

Κατὰ τὰ Παναθηναῖα, δι' ἃ ἰδρῶθη ἀρχικῶς τὸ Στάδιον παρὰ τὸν Ἰλισσὸν, ἐτελεῖτο πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι καὶ ἡ λεγομένη λαμπαδηδρομία. Ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς ἠγωνίζοντο νεανίαι πεζοὶ ἢ ἔριπποι δρομικὸν ἀγῶνα κρατοῦντες λαμπάδας, ἃς ὄφειλον νὰ φέρωσιν ἀνημμένας μέχρι τοῦ τέρματος καὶ νὰ παραδώσωσιν αὐτὰς ἔτι καιούσας εἰς τοὺς ἐπομένους. Τοιαύτη τις λαμπαδηδρομία, πρὸς ἣν ὁ Ἰταλὸς ἱστοριογράφος **Γιόνιο** παρέδρα τὴν κληρονομικῶς συνεχιζομένην ἀκμὴν τοῦ οἴκου τῶν Μεδίκων, εἶνε καθόλου ὁ βίος ἐν ᾧ ὁ υἱὸς λαμβάνει τὴν λαμπάδα ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ πατρὸς. Καὶ ἡ μὲν λαμπὰς ἐξασκοῦσθε καίουσα, ἀλλ' οἱ φέροντες αὐτὴν ἀποκάμνουσιν ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ ἀπέρχονται οἰκῆδες. * * *

Ὁ ἀπαίδευτος αἰτιᾶται τοὺς ἄλλους δι' ὅσα αὐτὸς πάσχει κακὰ, ὀφθαλμίσαντα παίδεῦσθαι αἰτιᾶται ἑαυτὸν, ὁ δὲ παπαιδευμένος οὔτε ἄλλοι οὔτε αὐτόν.

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΕΓΑΙΕΡ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σενδώ.]

Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 68.

θ'

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα καὶ οὐδὲν ἐφαίνετο μέλλον νὰ διαταράξῃ αὐτὰ· διότι ὁ Βερνάρδος, εἰς ἣν εὕρισκετο θέσιν, ἦτο ἀπρόσβλητος καὶ ὁ μαρκήσιος οὐδὲν ἄλλο ἠδύνατο λογικῶς νὰ ἐλπίζῃ ἢ τὸ νὰ μὴ ἐπέλθῃ ποτὲ εἰς τὸν νεανίαν ἢ ἐπιθυμία νὰ μεταβάλλῃ διαγωγὴν. Ὅσακις δὲ ὁ μαρκήσιος παρασυρόμενος ὑπὸ τοῦ ἐπιπολαίου χαρκτηῆρός του, ἐλησμώνει ὑπὸ ποῖον τίτλον ὁ υἱὸς τοῦ Σταμπλῆ παρεκάλητο εἰς τὴν τράπεζάν του καὶ παρὰ τὴν ἐστίαν του, τότε ἠγάπα ἢ ἄλλον εὐχαρίστως ἠναίχετο αὐτόν. Κατὰ τὰς ὥρας ὁμοίως τῆς μονώσεώς του, ὅτε βυθίζομενος εἰς τὰς σκέψεις του ἐξήταζε τὴν θέσιν εἰς ἣν περιῆλθε, τότε ἐπανήρχετο εἰς τὴν πραγματικότητα καὶ ἡ ἰδέα ὅτι ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ Βερνάρδου ἐπίεζε καὶ ἐθασάνιζεν αὐτόν· τότε ἐθεώρει τὸν νεανίαν ἐκεῖνον ὡς ἐχθρὸν παρ' ἑαυτῷ ἐγκαταστημένον καὶ ἡ ὑπαρξίς του ἐφαίνετο αὐτῷ ὡς τὸ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ Δαμοκλέους ἐπικρεμάμενον ζῆφος. Ὅθεν ὑπῆρχον δι' αὐτὸν δύο Βερνάρδοι, ὧν τὸν μὲν ἕνα ἠγάπα, τὸν δὲ ἕτερον ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ ἐξαφανιζόμενον ἑκατὸν πόδας ὑπὸ τὴν γῆν. Δὲν εἶχε λοιπὸν πλέον, ὁσάκις ὠμίλει μετὰ τῆς κυρίας Βωμπέρ, τὰς παραφορὰς ἐκείνας καὶ τὴν ἀγανάκτησιν, ἣν ἔδειξε κατ' ἀρχάς· δὲν ἦτο πλέον ὁ αὐτὸς μαρκήσιος, ὁ ἀκράτητος ἐκεῖνος, ὅστις ὡς ἀτίθασσος ἵππος ἀνεπήδα καὶ ἔφρευγε καλπάζων πρὸς φαντασιώδεις χώρας· εἶχε μεταβληθῆ οὐσιωδῶς· διότι ἡ πραγματικότης, ὡς ῥωμαλέα ἀμαζῶν ἐτιθάσσευεν αὐτὴν καὶ ἐὰν ἀπεπειρᾶτο εἰσεῖτι νὰ τῆ διαφύγῃ ἐνίοτε, αὕτη σταματῶσα αὐτὸν ἐβύθιζεν εἰς τὰ πλευρά του τὰ σιθρὰ αὐτῆς κέντρα. Ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς κυρίας Βωμπέρ τὸ θάρρος καὶ ἡ εἰς ἑαυτὴν πεποιθήσις εἶχον κάπως ἐλαττωθῆ· οὐχὶ διότι ἐγκατέλειψε τὰ σχέδιά της—αὕτη δὲν ἦτο γυνὴ τοσοῦτον εὐκόλως ἀποθαρρυνόμενη,—ἀλλὰ διότι, ὁσάκις ἐπεχείρει νὰ καθησυχάσῃ τὸν μαρκήσιον, αὐτὸς ἠσθάνετο αὐτὴν δισταζούσαν, τετραραγμένην, ἀναποφάσιστον. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ βαρωνὶς ἀπώλεσε πλέον τὴν τόλμην τὴν ἐπὶ τοσοῦτον στηρίζουσαν αὐτὴν καὶ τὴν βεβαιότητα ἐκείνην περὶ τῆς ἐπιτυχίας, ἣν εἶχε κατορθώσει νὰ μεταδώσῃ καὶ εἰς τὸν γηραιὸν εὐπατρίδην· διότι ἔλαβε νῦν καιρὸν νὰ σπουδάσῃ τὸν Βερνάρδον· εἶδεν αὐτὸν ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἐπίσθη ὅτι δὲν εἶχεν οὔτε τὸν νοῦν ἐκεῖνον, οὔτε τὸν χαρακτῆρα τὸν κατερχόμενον εἰς συμβιβασμούς· ἐνόησε ὅτι εἶχε νὰ κάμῃ μὲ ἀνθρώπων λεπτὸν καὶ υπερήφανον δυνάμενον νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς ἄλλους τοὺς ὄρους του, ἀλλὰ μὴ ἀνεχόμενον νὰ ἐπιβληθῆ τις αὐτῷ, ἱκανὸν ν' ἀπαρνηθῆ τὰ ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα, ἀλλὰ μὴ ἐκπί-

πτοντα ποτὲ τῆς ἀξιοπροσπειρίας του καὶ συνθηκολογοῦντα. Ἐπειδὴ δὲ ἐπρόκειτο περὶ ἐνὸς ἐκατομμυρίου περιουσίας, δὲν ἦτο πιθανόν, ὅτι ἤθελεν εὐκόλως συναίνεσαι νὰ παραιτηθῆ αὐτῆς, ὅσον ἀφιλοκερδῆς καὶ ἂν ἦτο. Μόνη ἡ δεσποινὶς Λασεγάιερ ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ τοιοῦτον θαῦμα, μόνη ἡ χαριστάτη ἐκείνη ὑπαρξίς ἠδύνατο νὰ ἐξασκήσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸ γόητρον ἐκεῖνο καὶ τὴν μαγεῖαν τὴν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐνεργήσαντα εἰς αὐτόν· ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ Ἐλένη εἶχε νοῦν ἀγνόν, καρδίαν ἀθῶαν καὶ ἐκέκτητο μὲν τὸ γόητρον τὸ μαγεῦον τοὺς λέοντας, ἀλλ' οὐδ' ὑπώπτεσε κἄν ὅτι ὑπάρχει τέχνη δυναμένη νὰ κατατρίψῃ τοὺς ὄνυχας καὶ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν. Εἰς ποίας λοιπὸν περιστροφὰς νὰ καταφύγῃ; Ποῖον φίλτρον νὰ μεταχειρισθῆ, ὅπως ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν ἀθῶαν ἐκείνην καρδίαν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ δόλου καὶ τῆς πανουργίας, ὅπως μεταχειρισθῆ αὐτὴν ὄργανον τῶν ῥηδιουργιῶν της; Τοῦτο ἦτο τὸ μυστικόν, ὅπερ προσεπάθει νὰ εὕρῃ, ἀλλὰ μάτην κατηνάλισκε τὴν εὐφυῆ αὐτῆς. Συνομιλοῦσα λοιπὸν μετὰ τοῦ μαρκησίου δὲν ἐλάμβανε πλέον τὸ ὑπεροπτικὸν καὶ ἀγέρωγον ἐκεῖνο ὕφος, ὅπερ πολλὰκις ἔσως ἐπροκάλεσε τὸ μειδιάμα τοῦ ἀναγνώστου μας. Ὅταν ὁ κυνηγὸς ἀναχωρῆ τὴν αὐγὴν, ἀναπνεῖθαι θαρραλέως τὴν πρωϊνὴν αὐρανὴν καὶ βυθίζει μὲ βῆμα σταθερὸν τοὺς πόδας ἐντὸς τοῦ καθύγρου εἰσεῖτι χόρτου τῶν λειμώνων· βλέπων δὲ τις αὐτόν, τὸ ὄπλον ἔχοντα ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ περιστοιχοῦμενον ὑπὸ τῶν κυνῶν του, νομίζει ὅτι πορεύεται πρὸς κατάκτησιν τοῦ κόσμου. Ἀλλ' ἐν τούτοις, ὅταν ἔλθῃ ἡ μεσημβρία καὶ οἱ κύνας αὐτοῦ δὲν ἀνεκάλυψαν εἰσεῖτι οὔτε λαγῶδες οὔτε πέρδικας, ὅταν προβλέπῃ ὅτι θέλει ἐπανελθεῖν τὴν ἐσπέραν εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, τότε βυθίζει ἀποτεθαρρυσμένος διὰ μέσου τῶν ἀκανθωδῶν βάτων καὶ μὴ ἀντέχων πλέον εἰς τὸν καυστικὸν ἥλιον τῆς μεσημβρίας, κάθηται ὑπὸ τὸν πρῶτον φραγμὸν, ὃν ἀπαντήσῃ. Παρόμοιον τι σχεδὸν συνέβη καὶ εἰς τὸν μαρκήσιον καὶ τὴν βαρωνίδα μας· διότι εἶναι καὶ δι' αὐτοὺς μεσημβρία, πολὺ δὲ μᾶλλον ἀξιολύπητος τοῦ κυνηγοῦ οὐ μόνον δὲν συνέλαβον τὸν λαγῶν, ἀλλ' ὁ λαγῶδες περιέπλεξεν αὐτοὺς εἰς τὰ δίκτυά των.

— Λοιπὸν, τί νέα, κυρία βαρωνίς; ἡρώτα ἐνίοτε ὁ μαρκήσιος κινῶν τὴν κεφαλὴν μὲ ὕφος ἀποτεθαρρυσμένον.

— Λοιπὸν, μαρκήσις, ἀπάντα ἡ κυρία Βωμπέρ, θὰ ἴδωμεν, θὰ περιμένωμεν· διότι ὁ Βερνάρδος δὲν εἶναι τόσον ἀνόητος ὅσον προσεδόκων. Δὲν ἤξεύρω ἐὰν προσποιῆται ἢ ἐὰν πραγματικῶς ἦναι τοιοῦτος, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι δὲν στερεῖται ὕψους εἰς τὰς ἰδέας καὶ εἰς τὰ αἰσθηματά του. Σήμερον, ὅτε ὁ κόσμος ὅλος ἐγεινεν ἄνω κάτω, χάρις εἰς τὰς εὐεργεσίας τῆς ἐπαναστάσεως, ἧτις κατέρριψε τοὺς φραγμοὺς τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ ἐξῆλειψε πᾶσαν διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώ-

πων, ὁ ὄχλος ἀξιοῖ ὅτι ἔχει καρδίαν τόσον εὐγενῆ ὅσον καὶ ἡμεῖς καὶ δὲν ὑπάρχει πλέον ἀνθρώπος, ὅσον οὐτιδανὸς καὶ ἂν ὑποτεθῆ, μὴ θεωρῶν ἑαυτὸν ἐξευτελιζόμενον ἐὰν μὴ ἐπιδείξῃ τόσῃν ὑπερηφάνειαν, ὅσην εἶχεν ὁ δούξ τοῦ Rohan ἢ τοῦ Montmorency. Εἶναι λυπηρὸν, ἀλλ' εἶναι ἀληθές· καὶ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι θὰ καταστήσωσιν ἐπὶ τέλους νὰ καλύψωσι τὴν ὑπαρξίαν των μὲ ἐμβλήματα καὶ μὲ οἰκίσματα.

— Τὸ βέβαιον εἶναι, κυρία βαρωνίς, προσέθετεν ὁ μαρκήσιος, ὅτι πρίζομεν ἄτιμον παιγνίδιον καὶ δὲν ἔχομεν οὔτε τὴν τύχην ὑπὲρ ἡμῶν ὥστε νὰ εἴμεθα τοῦλάχιστον δικαιολογημένοι· ἀλλὰ χάρις εἰς τὰς συμβουλὰς σας, κινδυνεύω νὰ χάσω καὶ τὴν περιουσίαν μου καὶ τὴν τιμὴν μου· εἶναι παρὰ πολὺ ἐὰν χάσω καὶ τὰ δύο. Πῶς θὰ τελειώσῃ ἡ κομωδία αὕτη; Μοὶ ἀποκρίνεσθε πάντοτε, ὅτι κρατοῦμεν τὴν λείαν μας, ἀλλὰ, μὰ τὸν Θεόν! μοὶ φαίνεται ὅτι ἡ λεία κρατεῖ ἡμᾶς· διότι ἐφυλακίσσαμεν τὸν ποτικὸν ἐντὸς ὀλλανδικοῦ τυροῦ.

— Ὅχι ἴδωμεν, θὰ περιμένωμεν, ἐπανελάμβανεν ἡ κυρία Βωμπέρ· Ἐρρίκος ὁ τέταρτος δὲν κατέκτησεν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὸ βασιλείον του.

— Κατέκτησεν ὅμως αὐτὸ ἔριππος καὶ διὰ ζῆφους ἀκκληιδῶτου.

— Ἀσμονεῖτε λοιπὸν τὴν λειτουργίαν;

— Ναί· ἀλλ' ἡ λειτουργία ἐκείνη ἦτο σύντομος, ἐνῶ αὕτη, ἣν ἀκούω ἐγώ, διαρκεῖ ἤδη τρεῖς μῆνας καὶ μόλις εὐρίσκουμαι εἰσεῖτι εἰς τὴν ἀρχὴν.

Καίτοι δὲ ὁ μαρκήσιος δὲν ἤθελε νὰ γείνη γνωστὸν τὸ μυστικόν τοῦ περιστατικοῦ τούτου, ὅπερ ἐν τούτοις οὐδεὶς ἠγνόει εἰς τὸν τόπον, καίτοι ἀπεστρέφετο νὰ φέρῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὰ δικαστήρια, περιῆλθεν ὅμως εἰς τοιαύτην ἀμνησιν, ὥστε ἀπεράσισε νὰ συμβουλευθῆ ἐπιφανῆ τινα νομομαθῆ ἀκμάζοντα τότε ἐν Poitiers, ἐνθα ἔθεωρετο ὡς ὁ D'Aguesseau τοῦ τόπου. Ὁ κύριος Λασεγάιερ ἀμφέσβαλλεν εἰσεῖτι, ἐὰν τὰ δικαιώματα τοῦ παρ' ἑαυτῷ φιλοξενουμένου ἦσαν νόμιμα· διότι ἐφαίνετο αὐτῷ ἀδύνατον νομοθέτης, ἔστω καὶ Κόρσος ἐὰν ἦτο, νὰ φθάσῃ εἰς τόσον μέγαν βαθμὸν ἀδικίας, ὥστε νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ νὰ νομιμοποιήσῃ ἀξιώσεις τοσοῦτον ὑπερβολικὰς. Ὅθεν ἂν καὶ ἐφοβῆτο μὴ ἀπολέσῃ καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐλπίδα του, προσεκάλεσε πρῶτον τινὰ τὸν εἰρημένον νομομαθῆ εἰς τὸ σπουδαστήριόν του καὶ ἐξήγησεν αὐτῷ σαφῶς τὴν ὑπόθεσιν ζητῶν νὰ μάθῃ ἐὰν ὑπῆρχε τίμιόν τι μέσον, δι' οὗ ν' ἀπαλλαγῆ τοῦ Βερνάρδου ἢ τοῦλάχιστον δι' οὗ ν' ἀναγκάσῃ αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς συμβιβασμόν, χωρὶς ἐννοεῖται, νὰ πάθῃ τι οὔτε ἡ τιμὴ, οὔτε ἡ περιουσία τῶν προγόνων του. Ὁ διάσημος οὗτος νομομαθὴς ἀνομάζετο Δεστυρέλ, ἦτο δὲ γέρον μικρόσωμος, πανούργος καὶ εὐφυῆς, ὅστις εἶλε το γένος ἐξ οἴκου καλοῦ ἀνήκοντος εἰς τὴν δικανικὴν ἀριστοκρατίαν καὶ ἐπομένως δὲν ἐξετίμα πολὺ τὴν στρατιωτικὴν ἀριστοκρατίαν καὶ ἰδίως

τους Λασεγλιέρ, οτινες πάντοτε εφέροθησαν πρὸς τοὺς ἐμβλήματα ἔχοντας, μηλωτὰς καὶ δικανικοὺς πῖλους, ὡς πρὸς ἀνθρώπους μέσης τάξεως. Ἐκτὸς τούτου ἐνθυμείτο πάντοτε συνάντησιν τινὰ μετὰ τοῦ εὐπατρίδου μας, καθ' ἣν ἐφέροθη αὐτός περιφρονητικῶς πρὸς αὐτόν· τὸ δὲ ἀσήμαντον τοῦτο περιστατικὸν συνῆθη πρὸς τοιακονταετίας περίπου καὶ πρὸς τριακονταετίας εἶχε λησμονηθῆ ἔντελῶς ὑπὸ τοῦ μαρκησίου· ἀλλ' ὁ προσβληθεὶς ἐτήρησε πάντοτε τὴν ἀνάμνησιν ἐλεεινὴν ἐν τῇ καρδίᾳ του. Κατεγάρη λοιπὸν ἰδὼν τὸν μαρκησιὸν εἰς δεινὴν εὐρισκόμενον θέσιν· καὶ ἀφου ἐξήτασε προσεκτικῶς τὴν ὑπόθεσιν, ἀφου ἐβεβηκιάθη ὅτι οἱ ὄροι τοῦ δωρητηρίου τοῦ Σταμπλῆ πρὸς τὸν πρῶτον αὐτοῦ κύριον ἦσαν ἐντελῶς ἄκυροι, καθ' ὃ βραζίζόμενοι ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ εἶχεν ἀποθάνει, ἠσθάνθη κακεντροχῆ εὐχαρίστησιν ἀποδεικνύων εἰς τὸν εὐπατρίδην ὅτι οὐ μόνον οὐδὲν μέσον παρεῖχεν αὐτῷ ὁ νόμος ὅπως ἐξώσῃ τὸν Βερνάρδον, ἀλλ' ἀπεναντίας ὑπεστήριξε τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, δικαιώματα, δυνάμει τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ ἐξώσῃ αὐτὸν τοῦ μεγάρου καὶ ν' ἀφήσῃ αὐτὸν ἄνευ ὄβολου. Ὁ πανοῦργος γέρον δὲν ἠκέσθη εἰς τοῦτο, ἀλλὰ διὰ μυρίων συλλογιστῶν ἀνέπτυξε τὸ ἄρηρον τὸ ὑποστηρίζον τὰς ἀξιώσεις τοῦ Βερνάρδου ἐπὶ τῆς πατρικῆς αὐτοῦ περιουσίας· ἐξήγησε τὴν ἰδέαν αὐτῆν τοῦ νομοθέτου καὶ ἀπέδειξεν ὅτι ὁ νόμος δὲν ἦτο ἄδικος ὡς ἤξιον ὁ μαρκησιος, ἀλλ' ἦτο ἀπ' ἐναντίας προνοητικὸς, σοφὸς καὶ δικαιοτάτος. Μάτην ὁ μαρκησιος διεμαρτύρητο αἰτιώμενος τὴν δημοκρατίαν ἐπὶ ἀδικίᾳ, ἐπὶ βικιότητι, ἐπὶ ἀρπαγῇ· μάτην προσεπάθει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὤφειλε τὴν περιουσίαν αὐτοῦ οὐχὶ εἰς τὴν ἐλευθεριότητα, ἀλλ' εἰς τὴν τιμιότητα τοῦ ἐνοικιαστοῦ του, μάτην ἀπεπειράτο νὰ διολισθήσῃ διὰ τῶν μυρίων ἐκεῖνων περιστροφῶν, ἃς τοσοῦτον καλῶς ἐγνώριζεν ὁ νομοθέτης ἀπέδειξεν ἐναργέστατα ὅτι ἡ δημοκρατία οἰκισιοποιήθησα τὰ κτήματα τῶν μεταναστῶν, ἔπραξε τοῦτο, διότι ὁ νόμος ἐδίδεν αὐτῇ πλήρως τὸ δικαίωμα καὶ ὅτι ὁ πρῶτον αὐτοῦ ἐνοικιαστῆς ἀποδώσας αὐτῷ τὴν περιουσίαν τῶν προγόνων του ἔπραξεν ἔργον ἀξιοθαυμάστου μεγαλοδωρίας. Ὑπὸ δὲ τὴν πρόφασιν τοῦ νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ζήτημα, ἐταπεινώσε τὴν μέγαν εὐπατρίδην ὑπὸ τὴν γενναϊότητα τοῦ γεροκλέπτου. Ὁμίλει δὲ μετ' εὐγλωττίας ἀνεξάντλητον καὶ οἱ λόγοι ἐξήρχοντο τοῦ στόματός του ὡς ἐξέρχονται τὰ βέλη ἐκ τῆς φαρέτρης ἐπιτηδείου τοξευτοῦ. Ὅθεν ὁ ἀτυχὴς μαρκησιος πανταχόθεν προσβληκόμενος ἠσθάνετο, ἐνῶ ἐκάθητο ἐπὶ τῆς ἐδρας του, τὸν ἰδρωτὰ του καταπίπτοντα εἰς θρόμβους καὶ κατηρᾶτο τὴν ὄραν καθ' ἣν προσεκάλεσε τὸν φλύτρων ἐκεῖνον· δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ καταφύγῃ οὐδ' εἰς τὴν παραφορὰν καὶ τὴν ὄργην· διότι ὁ δῆμιός του ὀμίλει μετὰ χάριτος καὶ μετὰ φωνῆς μελιγίου· ἀλλὰ τέλος ἦλθεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω.

— Φθάνει κύριε, φθάνει, ἀνεσώθησε· τί διάβολο, καταχρᾶσθε τῆς πολυλαθείας καὶ τῆς εὐγλωττίας σας. Σὰς βεβαίως ὅτι ἀκούοντες ἐρωτήσιν· δὲν θέλω πλέον νὰ μάθω οὐδὲν περισσώτερον.

— Κύριε μαρκησιε, ὑπέλαβεν αὐστηρῶς ὁ κακεντροχῆς γέρον, ὅστις εὗρεν εὐχαρίστησιν εἰς τὸ παιγνίδιον ἐκεῖνο, ἦλθον ἐδῶ ὡς ἱατρὸς ἵνα θεραπεύσω τὴν περιουσίαν σας καὶ τὴν τιμὴν σας· θέλω λοιπὸν λογιζέμαι ἐμαυτὸν ἀνάξιον τῆς ἐμπιστοσύνης, ἣν σήμερον μοι ἐδείξατε, ἐάν δὲν ἀνταποκριθῶ δι' εὐλικρινείας. Ἡ ἀσθένειά σας εἶνε σοβαρὰ καὶ ἐάν δὲν μοι περιγράψητε τὰς λεπτομερείας αὐτῆς, ἐάν δὲν με ἀφήσητε νὰ ἐξετάσω αὐτὴν ὅπως πρέπει, τότε μὴν ἐλπίζετε ὅτι θέλω δυνήθῃ νὰ θεραπεύσω αὐτήν.

Οἱ τελευταῖοι οὗτοι λόγοι ἔπεσαν ὡς δρόσος εὐεργετικὴ ἐπὶ τῆς ἀλγούσης καρδίας τοῦ μαρκησίου.

— Λοιπὸν κύριε, ἠρώτησε μετὰ δισταγμοῦ καὶ ὑποταγῆς, λοιπὸν ἔχετε ἐλπίδας;

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ πονηρὸς Δετουρνέλ, ἀλλὰ πρέπει νὰ μοι ἐξομολογήθητε τὰ πάντα καὶ νὰ ἀκούσητε προσεκτικῶς ὅ,τι θὰ εἶπω· διότι σὰς τὸ ἐπαναλαμβάνω, κύριε μαρκησιε, πρέπει νὰ με θεωρήσῃτε ὡς ἱατρὸν κληθέντα ἵνα ἐξετάσω τὴν ἀσθένειάν σας καὶ ἵνα ἐπιχειρήσῃ τὴν θεραπεία, αὐτῆς.

Ταπεινωθεὶς ὑπὸ τοῦ φόβου, ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τῆς ἐλπίδος καὶ ὑπὸ τῆς φαινομένης ἀγαθότητος, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ πανοῦργος γέρον ἔκρυπτε τοὺς δολίους σκοπούς του, ὁ μαρκησιος περσεύθη εἰς μακρὰς ἐξομολογήσεις καὶ ἠνοιξεν ἐν πλήρει ἐμπιστοσύνῃ τὴν καρδίαν του· διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν δὲ τὴν παρομοίωσιν τοῦ νομοδιδασκάλου, συνέβη αὐτῷ ὅ,τι καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες ἐνῶ καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ζῶν χλευάζουσι τὴν ἱατρικὴν, ἅμα αἰσθανθῶσι προσεγγίζουσαν τὴν πνοὴν τοῦ θανάτου, ῥίπτονται τυφλοῖς ὄμμασιν εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν ἱατρῶν· καὶ ἐκτὸς λεπτομερειῶν τινῶν, ἃς ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο νὰ παραλείψῃ, εἶπε τὰ πάντα· εἶπε πῶς ἐπανῆλθεν εἰς τὰς ἰδιουκτησίας του, πῶς ἐφθασεν ὁ Βερνάρδος καὶ τίνι τρόπῳ ἐγκατέστη εἰς τὸ μέγαρον· ὁ δὲ πανοῦργος γέρον ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀναφρονῶν· — «Καλὰ, κάλλιστα! εἶναι ὀλιγώτερον σοβαρὸν παρ' ὅσον κατ' ἀρχὰς ἐνόμισα· θάρρος, κύριε μαρκησιε! καλὰ πηγαίνουμεν, θὰ σωθῶμεν». — Ὅθεν οὗτος ἐξέθεσεν ἀπροκαλύπτως ὅλην τὴν ἐλασινότητα τῆς θέσεώς του, ἐνῶ ὁ φιλέκδικος γέρον, τὸν πώγωνα στηρίζων ἐπὶ τῆς λαθῆς τῆς βλάβου του ἐτέρπετο βλέπων τὸν ἀγέρωχον ἐκεῖνον εὐπατρίδην ἀποκαλύπτοντα αὐτῷ ἄνευ συστολῆς τὰ ἔλκη τοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ τῆς ὑπεροψίας του. Ἀλλ' ἀφου ἐτελείωσαν ὅλοι αἱ ἐξομολογήσεις τότε ἐφάνη αἴφνης περιφρονεῖς καὶ ἔσεις μελαγχολικῶς τὴν κεφαλήν.

— Εἶναι σοβαρὸν, εἶπε, πολὺ σοβαρὸν· σοβαρώτερον παρ' ὅ,τι ἐνόμισα κατ' ἀρχὰς. Κύριε μαρκησιε, δὲν σὰς κρίπτω ὅτι ἡ θέσις ἡμῶν εἶναι δεινὴ· οὐδεὶς εὐπατρίδης οὐδενὸς τόπου ἢ χρόνου περιηλλῆ ποτε εἰς παρομοίας δεσχευείας. Ὁ οἶκος ἐν ᾧ κατακίετε δὲν εἶναι πλέον ἰδιότης σας καὶ δὲν εἶθε σεῖς ὁ ἀνεχόμενος τὸν Βερνάρδον, ἀλλ' ὁ Βερνάρδος ἀνέχεται ὑμᾶς. Εὐρίσκασθε εἰς τὸ ἔλεός του, ἐξαρτᾶσθε ἐκ τῶν ἰλιτροπιῶν του καὶ ἅμα ὁ νεανίας οὗτος θελήσῃ, δύναται νὰ ἐκδιώξῃ ὑμᾶς τοῦ οἴκου τῶν προγόνων σας! Εἶναι σοβαρὸν πάρα πολὺ σοβαρὸν.

— Τὸ γνωρίζω καὶ ἐγὼ ὅτι εἶναι σοβαρὸν! ἀνεβρόνθησε δυσθυμῶν ὁ μαρκησιος· καὶ ἐκατοντάκις ἐάν ἐπαναλάβητε τοῦτο πάλιν δὲν θὰ μοι μάθετε νέον τι.

Δὲν ἀγνοῶ, ἐξηκολούθησεν ἀταράχως ὁ κύριος Δετουρνέλ, μὴ δίδων προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ μαρκησίου, ἐνοῶ κάλλιστα ὅτι ὁ νεανίας ἔχει συμφέρον νὰ κρατήσῃ εἰς τὸν οἶκόν του ὑμᾶς καὶ τὴν ἀξικαπῆτον θυγατέρα σας· διότι δυσκόλως ἤθελεν εὖρει συντρόφους τοσοῦτον εὐχαρίστους, τοσοῦτον εὐγενεῖς, συντρόφους, ἐν ἐνὶ λόγῳ, περιποιούντας αὐτῷ μεγαλειτέραν τιμὴν. Λέγω μάλιστα, ὅτι καθήκον ἔχει νὰ κρατήσῃ ὑμᾶς πάντοτε παρ' ἐαυτῷ· διότι ὑποθέτω ὅτι ἡ υἱική στοργὴ ὑπαγορεύει αὐτῷ νὰ προσπαθήσῃ ὅπως συνδέσῃ τὴν περιουσίαν του μετὰ τοῦ ὀνόματός σας· ὑπῆρξατε τόσον ἀγαθὸς πρὸς τὸν πατέρα του, ὥστε δικαίως εἶπον ὅτι ὁ γέρον ἐκεῖνος ὁ δωρήσας ὑμῖν τὴν περιουσίαν του, ἀντημεσίθη πλουσιοπαρόχως. Πόσον ἐπεριποιήθητε αὐτὸν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας του, μὲ πόσῃ λεπτότητι, μὲ πόσῃ στοργῇ ἐφέρητε πρὸς αὐτόν! Θέμα συγκινητικόν! εἶναι ὠραῖον νὰ βλέπῃ τις τὸν εὐεργετήσαντα καταβαλλόμενον ὑπὸ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ εὐεργετηθέντος. Καὶ δὲν ἔχω μὲν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίζω τὸν κ. Βερνάρδον, ἀλλὰ δὲν ἀμφιβάλλω περὶ τῶν εὐγενῶν αὐτοῦ διαθέσεων· διότι μέχρι τοῦδε τὸ πᾶν ἀποκαλύπτει ὅτι ἔχει καρδίαν εὐγενῆ, νοῦν ἀνεπτυγμένον, ψυχὴν εὐγνώμονα. Ἀλλ' ἐκτὸς ὅτι δὲν ἀρμόζει εἰς ἕνα Λασεγλιέρ νὰ δεχθῇ θέσιν ταπεινωτικὴν, ὁ βίος πρὸς τοῦτοις εἶναι πλήρως ὑφάλλον, ἐναντίων τῶν ὁποίων τάχιον ἢ βράδιον προσκρούουσι καὶ αἱ μάλλον εὐγενεῖς διαθέσεις. Ὁ Βερνάρδος εἶναι νέος· βεβαίως θὰ νυμφευθῇ, ὁ ἀποκτήσῃ τέκνα· ὠφείλω νὰ εἶπω τὴν ἀλήθειαν, κύριε μαρκησιε, τοῦτο εἶναι τὸ σοβαρώτατον τῶν ἐπαπειλούτων ὑμᾶς κακῶν.

— Τί διάβολο! ἀνεβρόνθησεν ὁ κ. Λασεγλιέρ, αἰσθανθεὶς τὸ αἶμα θερμαίνον τὰ ὠτά του, δὲν σὰς ἐκάλεσα, κύριε, ἵνα καταμετρήσῃτε τὸ βάθος τοῦ βράθρου ἐν ᾧ ἔπεσα, ἀλλ' ἵνα μοι ὑποδείξητε μέσον τι ὅπως ἐξέλθω. Ἀνασύρατέ με λοιπὸν πρῶτον καὶ ἔπειτα κάμνετε τὰς καταμετρήσεις σας.

— Ἐπιτρέψατέ μοι, κύριε μαρκησιε, ἐπιτρέψατε, ὑπέλαβεν ὁ κ. Δετουρνέλ, πρὶν ἢ σὰς τείνω

κλίμακα, νὰ μάθω πρῶτον πόσον πρέπει νὰ εἶναι τὸ μήκος τῆς. Κύριε μαρκησιε, τὸ βράθρου εἶναι μέγα... Ὁ Θεέ μου, τί βάθος!... Ἐάν ἐξέλθῃτε ποτε αὐτοῦ, θὰ δύνασθε τότε νὰ καυχᾶσθε ὅτι εἶδατε, ὡς ἄλλως Θεσεύς, τὰς σκοτεινὰς ὄχθας τοῦ Ἀχέροντος. Καὶ πόσας περιπετείας ὑπέστητε, κύριε μαρκησιε! Πόσον εὐμετάβλητος καὶ ἰδιότροπος ἐφάνη πρὸς ὑμᾶς ἡ τύχη! Ὁ μαρκησιος Λασεγλιέρ, γόνος ἐνδόξου ἱστορικῆς οἰκογενείας, μέγας εὐπατρίδης τῆς Γαλλίας, ἐπανέρχεται ἐκ τῆς ἐξορίας διὰ τῆς γενναϊοδορίας ἐνὸς τῶν πρῶτων αὐτοῦ ὀνηρατῶν! Ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος χωρικός ἀπογυμνοῦται ἵνα πλουτίσῃ τὸν ποτὲ κύριόν του! ἀλλ' αἴφνης, ὁ υἱὸς του, ὃν ἐθεώρουν τεθνεῶτα, ἐπανέρχεται ἡμέραν τινὰ καὶ ἀπαιτεῖ τὴν πατρικὴν κληρονομίαν του! Τοῦτο εἶναι δράμα, τοῦτο εἶναι μυθιστόρημα! οὐδέποτε τὰ χρονικά δικαστηρίου ἀνέφερον τοσοῦτον ἐνδιαφέροντα γεγονότα! Ὁμολογήσατε, κύριε μαρκησιε, ὅτι ἐξεπλάγητε ἰδὼν αἴφνης ἐμφανιζόμενον ἐνώπιον ὑμῶν τὸν πολεμιστὴν ἐκεῖνον τὸν φανευθέντα εἰς τὴν μάχην τῆς Μοσκόβας. Ἀλλ' ἂν καὶ ἡ ἐπάνοδος αὐτοῦ ἔφερε κάπως διατάραξιν εἰς τὴν ὑπαρξίν σας, εἰμὶ βέβαιος ὅμως ὅτι δὲν δυσηρεστήθητε διόλου βλάβων τὸν υἱὸν τοῦ εὐεργέτου σας ζῶντα καὶ υγιᾶ.

— Εἰς τὸ προκείμενον, κύριε, εἰς τὸ προκείμενον! ἀνεβρόνθησεν ὁ μαρκησιος καταπόρφυρος καὶ ἔτοιμος νὰ ἐκραγῇ εἰς θυμὸν. Γνωρίζετε μέσον τι ὅπως μὲ ἀνασύρατε;

Μὲ τὸν Θεόν! κύριε μαρκησιε, ἀνεβρόνθησεν ὁ ἀνθελὴς γέρον, πρέπει νὰ ἐπινοήσωμεν ἐν' ἑαυτῷ δὲν δύνασθε νὰ μείνητε ἐπὶ πολὺ εἰς τοιαύτην ἀμυχανίαν καὶ δὲν ἀρμόζει νὰ λεχθῇ ὅτι εἰς μαρκησιος Λασεγλιέρ ἐξῆσε καὶ αὐτὸς καὶ ἡ θυγατὴρ του διατρεφόμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ πρῶτον αὐτοῦ ὑπερέτου, διατρέχων πάντοτε τὸν κίνδυνον νὰ διωχθῇ ἐπονειδίστως ὡς ἐνοικιαστῆς, ἀδυνατῶν νὰ πληρώσῃ τὰ ἐπιλόμεσα. Τοῦτο εἶνε ἀνάμυστον καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀνεχθῆτε.

Ἐπιτελεσθέντος.

ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

Τάξις ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

κατὰ τὰς χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων.

Δύσκολος καὶ ἐργώδης εἶνε ἡ ἐξέτασις ἀπὸ τῶν πρῶτων χρόνων τῆς Ἐκκλησίας τῆς τάξεως τῶν χειροτονιῶν τῶν Ἐπισκόπων· διότι ἡ τάξις αὕτη μετεβλήθη πολλάκις ἐν τῷ διαστήματι τῶν αἰώνων εἰς τὰς τυπικὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λεπτομερείας αὐτῆς. Σήμερον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τελεῖ τὴν χειροτονίαν κατὰ τὴν τάξιν καὶ ἐρμηνείαν, ἣν διέγραψεν ὁ Μητροπολίτης Νύσσας Μητροφάνης, καὶ ἣτις εὐρίσκειται διαγεγραμμένη ἐν τῷ Μέγῳ Εὐχολογίῳ.

Ἡ χειροτονία τῶν ἐπισκόπων εἰς πίσος τὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας εἶνε ὁμοίμορφος. Ἀνάγεται

δὲ εἰς τὰς γινόμενας ἐντὸς τοῦ Βήματος τοικῶνται δὲ εἶνε κατὰ τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας αἱ τοῦ Ἐπισκόπου, τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ Διακόνου. Ἡ τοῦ Ἀναγνώστου δὲ καὶ Ἰποδιακόνου, ὡς καὶ αἱ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὀφικίων τελοῦνται ἐκτὸς τοῦ Βήματος.

Κατὰ τὰς χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων λαμβάνουσι μέρος πάντοτε ὑπὲρ τοὺς δύο ἀρχιερεῖς, ὧν εἷς θεωρεῖται πρῶτος τοιοῦτος δ' εἶνε ὁ πᾶς πρεσβύτερος τῆς θέσεως ἔχων, οὐχὶ τῆς ἡλικίας, ὥστε προηγείται ὁ Ἀρχιερεὺς τοῦ Ἐπισκόπου, καὶ ὁ Μητροπολίτης τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τάξις τῆς χειροτονίας διαγράφεται ὡς ἑξῆς. Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθοῦ, οἱ Διάκονοι, παρὰ τοῦ πρώτου τῶν Ἀρχιερέων τὴν εὐλογίαν λαβόντες, εἰσέρχονται εἰς τὸ Βῆμα τοῦ Ναοῦ, καὶ ἐνδύονται τὰς ἱερατικὰς αὐτῶν στολὰς. Εἰς δὲ τῶν ἱερέων ἀρχεται τῆς ἐπιτελέσεως τῆς θείας Προσημομῆδος. Ταύτης τελουμένης ἐξέρχονται οἱ διάκονοι μετὰ τρικηρίων καὶ ποιοῦσι μετάνοιαν τῷ Ἀρχιερεῖ, ὁ ὁποῖος κατερχόμενος τοῦ θρόνου, ἀσπάζεται τὰς εἰκόνας, ἢ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ῥῆσιν λαμβάνει καιρὸν. Ὄταν δὲ σταθῇ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ναοῦ, καὶ καθίσῃ ἐπὶ τῆς ἐτοιμασθείσης ἑδρας, ἔρχονται οἱ δύο συλλειτουργοὶ Ἀρχιερεῖς καὶ ποιοῦσι σχῆμα μετανόιας, μεθ' ἃ εἰσέρχονται εἰς τὸ Βῆμα, καὶ ἐνδύονται τὰ ἀρχιερατικὰ αὐτῶν ἄμφια, πλὴν μίτρας καὶ πατερτζας, ἣν φέρει μόνον ὁ πρῶτος. Μετὰ τούτους δ' ἔρχεται καὶ ὁ ὑποψήριος λαμβάνων παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως εὐλογίαν, καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὸ Βῆμα ἐνδύεται ὡς ἱερέως.

Τούτων τελεσθέντων ὁ πρῶτος Ἀρχιερεὺς ἀνίσταμενος ἐνδύεται ἅπαναν τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, μεθ' ἃ οἱ Διάκονοι φωνοῦσι τὸ «*Ἀρχιερεῖς ἐξέλθετε, Ἱερεῖς ἐξέλθετε*» οὗτοι δ' ἐξέρχόμενοι ἵστανται κατὰ τάξιν ἐνθεν καὶ ἐνθεν τοῦ Ἀρχιερέως. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ ὁ ὑποψήριος μένει ἐν τῷ Βήματι τοῦ Ναοῦ.

Κατὰ πᾶσαν χειροτονίαν Ἀρχιερέως εἰκονίζεται ἐν φυσικῷ μεγέθει, ἐπὶ ὀθόνης λευκῆς διὰ κεντήματος, ἀετὸς δικέφαλος. Εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους σὺν τῷ αἰετῷ εἰκονίζοντο καὶ τρεῖς ποταμοί, δηλοῦντες τὸ χάρισμα τῆς διδασκαλίας, εἰς ἃ ἀνεβιβάσθη ὁ ὑποψήριος, καὶ μίξ πόλις, παριστώσα τὴν ἀπονεμηθεῖσαν τῷ χειροτονουμένῳ ἐπισκοπὴν. Σήμερον ὅμως ὑποστρώννεται ἡ εἰκὼν μόνη τοῦ αἰετοῦ, ὅστις κατὰ τὸν Συμεῶνα Θεσσαλονίκης, τὸν γράψαντα πολλὰ περὶ τῆς συμβολικῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἐμφαίνει τὸ καθαρὸν, καὶ ὀρθόν, καὶ ὑψηλὸν τῆς Θεολογίας.

Τῆς εἰκόνης λοιπὸν τοῦ αἰετοῦ τεθείσης ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ, καὶ πρὸ τῶν πυλῶν, ὑπὸ τὸν πολυέλαιον, δύο τῶν Διακόνων εἰσέρχονται διὰ τῆς μέσης Πύλης καὶ ἐξάγουσι τὸν ὑποψήριον κρατοῦντα τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ ἵστώσιν ἐπάνω τοῦ Ἀ-

ετοῦ, καὶ μετὰ τοῦτο ἐκφωνοῦσι τὸ «*Πρόσχωμεν*». Τότε ὁ ὑποψήριος λέγει μεγάλη τῇ φωνῇ τοὺς τρεῖς Λιβέλλους τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, ἔχων τούτου ἐγγράφους ἐντὸς ἀνεωγμένου Εὐαγγελίου. Λέγει δὲ ἐν ἀρχῇ ἐλάστου

«*Ὁ (δεῖνα) ἐλέω Θεοῦ ὑποψήριος τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως ἡ Ἀρχιεπισκοπῆς, ἡ Ἐπισκοπῆς (δεῖνα) οἰκεία χειρὶ προέταξα*».

Ἐν τέλει δὲ τὸ αὐτὸ μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι ἀντὶ προέταξα, ἐκφωνεῖ ὑπέταξα, ὅπερ ἐμφαίνει ὑπέταξα ἑαυτὸν τῇ ὁμολογίᾳ, βεβαιῶ τὴν παραδοχὴν τῶν ἀναγνωσθέντων. Αἱ ὁμολογίαι αὗται ἄς ὑπογράφει κατατίθενται ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Συνόδου.

Οἱ τρεῖς οὗτοι Λιβέλλοι, οἱ ἀναγινωσκόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑποψηρίου εἶνε

Α') Τὸ Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, Πατέρα, παντοκράτορα, ποιητὴν κτλ.

Β') Ἡ ὁμολογία περὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν τριῶν ὑποστάσεων τῆς Θεότητος, ἀρχομένη διὰ τῶν λέξεων «*Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, ἐν τρισὶ Προσώποις μεριζόμενον, Πατέρα φημί, καὶ Υἱόν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα μεριζόμενον, λέγω, κατὰ τὸν τῆς ἰδιότητος λόγον ἀμερίστον δὲ κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ ὅλη Τριάς ἡ αὐτή, καὶ ὅλη Μονὰς ἡ αὐτή*» κτλ.

Γ') Ἡ ὁμολογία περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ ἐνουποστάτου Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ περὶ τῶν φύσεων τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀρχομένη διὰ τῶν λέξεων «*Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, Πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν, ἀναρχον μὲν καὶ ἀγέννητον καὶ ἀναίτιον ἀρχὴν δὲ φυσικὴν, καὶ αἰτίαν Υἱοῦ, καὶ Πνεύματος. Πιστεύω καὶ εἰς τὸν μονογενῆ αὐτοῦ Υἱόν, ἀρεστῶς καὶ ἀχρόνως ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα, ὁμοούσιον αὐτῷ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ συνδοξαζόμενον ὡς συναίτιον, καὶ σύνηρον, καὶ ὁμοούσιον, καὶ ὁμοδόξον, καὶ τῆς κτίσεως δημιουργόν, κτλ.*».

Ἐκ τῶν τριῶν τούτων ὁμολογιῶν αἱ δύο τελευταῖαι εἴθισται νὰ παραλείπωνται μὴ ὑπαρχόντων αἰρετικῶν σήμερον, ἀντὶ τούτων δὲ μετὰ τὸ «*Πιστεύω*» ὁ ὑποψήριος λέγει

«*Πρὸς τούτοις στέργω καὶ ἀποδέχομαι τὰς ἀγίας οἰκουμενικὰς ἐπτὰ συνόδους, αἵτινες ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὀρθῶν δογμάτων συνηροίσθησαν, καὶ πάντας τοὺς ὑπ' αὐτῶν ὀρισμένους κανόνες, καὶ τὰς ἀγίας διατάξεις, ὅσκι τοῖς ἱερεῖς ἡμῶν πατράσι κατὰ διαφορὰς καιρῶν καὶ τόπους διετυπώθησαν*» πάντας οὗς ἀποδέχονται, συναποδεχόμενος καὶ οὗς ἀποστρέφονται συναποστρεφόμενος.

Ἐτι δὲ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὁμόνοιαν καὶ εὐρήνην ὁμολογῶ διαφυλάττειν, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἐναντίᾳ αὐτῇ φρονεῖν, ἐπόμενος κατὰ πάντα καὶ ὑποτασσόμενος τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ προσεπαγγελλόμενος ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ θεωρεῖται γνῶμη τὴν

ἐγγχειρισθεῖσάν μοι ποιῶν ἰθύνειν, πάσης ὑπολήψεως πανηρᾶς καθαρὸν δικτηρῶν ἑμαυτόν, ὁπόση μοι περισσεύει δύναμις. Πρὸς δὲ καὶ ὅσα κέκτηται προνομία ἢ ἱερὰ Σύνοδος φυλάττων ἀπαρρηχέριστα ἐν πάσαις ταῖς ἐνορίαις μου».

Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ταύτην λαμβάνουσι παρ' αὐτοῦ τὸ Εὐαγγέλιον, οἱ δὲ Διάκονοι λαμβάνοντες αὐτὸν ἀσπεθῆ ἀπὸ τὸν τράχηλον φέρουσιν ἐμπροσθέν τοῦ Ἀρχιερέως, φωνοῦντες τὸ «*Κέλευσον, κέλεύσατε*», ὁ δὲ Ἀρχιερεὺς εὐλογῶν αὐτὸν, κεκλιμένῳ ἔχοντα τὴν κεφαλὴν, ὡς δεῖγμα ὑποταγῆς καὶ ὑποδοχῆς ἐν ταπεινώσει τῆς τοῦ Χριστοῦ χάριτος, λέγει

«*Ἡ χάρις τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιῦ Πνεύματος, διὰ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, προχειρίζεται σε ἐπίσκοπον τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως ἡ Ἐπαρχίας κτλ. (δεῖνος)*». Ἐὰν ὁ χειροτονῶν εἶνε Πατριάρχης, λέγει «*διὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος*».

Οἱ ψάλλται δ' ἐκφωνοῦσιν «*Εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα*».

Ὁ χειροτονούμενος ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ Ἀρχιερέως, οὗτος δ' ἐκείνον εἰς τὸ μέτωπον καὶ τοὺς ὤμους· ὁ ἀσπασμὸς δὲ οὗτος γίνεται καὶ μετὰ τῶν δύο ἄλλων Ἀρχιερέων.

Μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ὁ χειροτονούμενος ἵσταται αὐθις ἐπὶ τοῦ Ἀετοῦ ἐκ ταύτης δὲ τῆς θέσεως λαμβάνουσι αὐτὸν δύο τῶν πρώτων ἱερέων καὶ φέρουσι τῷ Ἀρχιερεῖ, λέγοντες, ὡς καὶ πρὶν οἱ Διάκονοι, τὸ «*Κέλεύσατε*» ὁ δὲ Ἀρχιερεὺς εὐλογῶν αὐτὸν λέγει

«*Ἡ χάρις τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιῦ Πνεύματος ἔστω μετὰ σοῦ, νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων*».

Οἱ δὲ ψάλλται τὸ «*Εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα*».

Καὶ πάλιν ἀσπάζονται αὐτὸν οἱ τρεῖς Ἀρχιερεῖς. Εἶτα εἰσερχόμενος ὁ χειροτονούμενος εἰς τὸ Βῆμα ἐνδύεται πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν.

Ἐντεῦθεν δὲ ἀρχεται ἐν τῷ Ναῷ ἡ ἱερὰ Λειτουργία, ἐνὸς τῶν Διακόνων ἐξερχομένου τοῦ Βήματος καὶ φωνοῦντος τὸ «*Εὐλόγησον, Δέσποτα*», τοῦ δὲ ἱερέως ὑψοῦντος τὸ Εὐαγγέλιον καὶ λέγοντος «*Εὐλογημένη ἡ Βασιλεῖα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων*».

Δίδονται δ' ἐν τῷ μεταξὺ κηρία εἰς τοὺς ἐν τῷ Ναῷ ἱερωμένους καὶ λαϊκοὺς.

Κατὰ τὴν πρώτην εἰσοδὸν δὲν λαμβάνει ποσῶς μέρος ὁ χειροτονούμενος, διότι γράφει ὁ Συμεῶνα Θεσσαλονίκης θεωρεῖται ἔτι μελλόνουμος τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἰσάγεται δι' ἰδιαιτέρας προπομπῆς· διὸ καὶ εὐθὺς μετὰ τὸ Τρισάγιον καὶ τὰς Φήμας, εἴτε τοῦ Βασιλέως, εἴτε τοῦ Ἐπισκόπου, λαμβάνουσι τὸν χειροτονούμενον δύο ἱερεῖς ἐκατέρωθεν ἐκ τῶν χειρῶν, καὶ ἀγαγόντες διὰ τῆς βορείας θύρας τοῦ Βήματος, ἵστανται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ κελεύουσι, ὡς καὶ ἀνωτέρω, φωνοῦντες «*Κέλευσον, Κέλεύσατε, Κέλευσον Δέσποτα*

ἄγιε». Ὄταν δὲ φέρωσιν αὐτὸν εἰς τὴν ὄραϊαν Πύλιν, λαμβάνουσι αὐτὸν οἱ δύο συλλειτουργοῦντες τῷ Μητροπολίτῃ Ἀρχιερεῖς καὶ περιάγουσιν αὐτὸν τρεῖς περὶ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν ψάλλοντες τὸ

«*Ἅγιοι μάρτυρες, οἱ καλῶς ἀθλήσαντες, καὶ στεφανωθέντες, προσθεύσατε πρὸς Κύριον, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν*».

Καὶ τὸ

«*Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, Ἀποστόλων καὶ Ἀποστόλων ἀγαλλίαμα, ὧν τὸ κήρυγμα: Τριάς ἡ ὁμοούσιος*».

Καὶ τὸ

«*Ἦσαί γε ὄρεσι, ἡ Παρθένος ἔσχεν ἐν γαστρὶ, καὶ ἔτεκεν υἱὸν τὸν Ἐμμανουὴλ, Θεὸν τε καὶ Ἄνθρωπον, Ἀνατολὴ ἔνομα αὐτῷ, δὲν μεγαλύνοντες, τὴν Παρθένον μακαρίζομεν*».

Μετὰ τὸν χορὸν τούτον, ὁ Μητροπολίτης ἀναβάνει εἰς τὴν πρὸ τῆς Ἁγίας Τραπέζης κρηπίδα, ὅπου προσάγεται αὐτῷ ἐκ δεξιῶν ὑπὸ τῶν δύο ἄλλων Ἀρχιερέων ὁ χειροτονούμενος, ὁ ὁποῖος κλίνει τὰ γόνατα καὶ θέτει τὰς χεῖρας αὐτοῦ, συναρμολογῶν ἐπ' ἀλλήλας, ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης, καὶ ἐρείδει ἐπὶ τούτων τὸ μέτωπον μετ' εὐλαθείας. Ὁ Μητροπολίτης θέτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ χειροτονουμένου ἐν τῶν ἄκρων τοῦ ὁμοφροῦ καὶ τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον. Τούτου δὲ γενομένου ἔρχεται ὁ Χαιροφύλαξ ἐξ ἀριστερῶν καὶ δίδει τῷ Μητροπολίτῃ χάρτην, ἐν ᾗ γέγραπται «*Ψῆφῳ καὶ δοκιμασίᾳ Ἱερέως Συνόδου*».

Ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὸν ἀσπενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίζεται (τὸν δεῖνα), τὸν θεωριλέστατον Πρεσβύτερον, Ἐπίσκοπον τῆς θεοσώστου Πόλεως (δεῖνα). Εὐξώμεθα οὖν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἵνα ἔλθῃ ἐπ' αὐτοῦ ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος».

Ταῦτα ὁ Ἀρχιερεὺς ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως, τοῦ Διακόνου πρότερον φωνήσαντος τὸ «*Πρόσχωμεν*», ψάλλουσι δὲ συγχρόνως οἱ ἐντὸς τοῦ Βήματος καὶ οἱ ἐκτὸς τρεῖς τὸ «*Κύριε Ἐλέησον*».

Μετὰ τοῦτο ἀνοίγει τὸ Εὐαγγέλιον καὶ θέτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ τράχηλου τοῦ χειροτονουμένου, συναρμολογῶν ἐκατέρωθεν καὶ τῶν ἄλλων Ἀρχιερέων, δηλῶν οὕτω ὅτι ὁ χειροτονούμενος, καίπερ ποιμενάρχης, ὑπάγεται εἰς τὰ δόγματα τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ὀφείλει εἰς αὐτὸ ὑπακοήν. Ἐἶτα ποιῶν Σταυροὺς τρεῖς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἔχων ἐπιχειμένην αὐτῷ τὴν δεξιὴν εὐχεται οὕτω

«*Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ νομοθετήσας ἡμῖν διὰ τοῦ πανευρήμου σου Ἀποστόλου Παύλου, βαθμῶν καὶ ταχυμάτων τάξιν, εἰς τὸ ἐξυμνηθεῖσθαι καὶ λειτουργεῖν τοῖς σεπτοῖς καὶ ἀχραντοῖς σου Μυστηρίοις ἐν τῷ ἁγίῳ σου Θεοσαστηρίῳ, πρῶτον Ἀποστόλου, δευτέρου Προφήτου, τρίτου Διδασκάλου· αὐτὸς, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, καὶ τοῦτον τὸν ψηφισθέντα καὶ ἀξιωθέντα ὑπεισελ-*

θεῖν τὸν Εὐαγγελικὸν ζυγόν, καὶ τὴν Ἀρχιερατικὴν ἀξίαν, διὰ τῆς χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ τῶν συμπαρατόντων Λειτουργῶν καὶ Συνεπισκόπων, τῆ ἐπιφοιτήτει, καὶ δυνάμει καὶ χάριτι τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος ἐνίσχυσον, ὡς ἐνίσχυσας τοὺς ἄγιους σου Ἀποστόλους καὶ προφήτας, ὡς ἐχρίσας τοὺς Βασιλεῖς, ὡς ἠγάσας τοὺς Ἀρχιερεῖς, καὶ ἀνεπίληπτον αὐτοῦ τὴν Ἀρχιερωσύνην ἀπόδειξον, καὶ πάση σευνότητι κατακοσμῶν, ἅγιον ἀνάδειξον, εἰς τὸ ἄξιον γενέσθαι, τοῦ αἰτεῖν αὐτὸν πρὸς σωτηρίαν τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπακούειν σε αὐτοῦ. Ὅτι ἠγάσται σου τὸ ὄνομα, καὶ δεδόξασται σου ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν, καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

Μετὰ τὸ Ἀμὴν δὲ τῆς εὐχῆς ταύτης, εἰς τῶν συγχειροτονοῦντων Ἀρχιερέων λέγει χαμηλῆ τῆ φωνῆ, ἀλλ' ὅσον ν' ἀκούεται εὐκρινῶς, ταῦτα τὰ Διακονικά

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπὲρ τῶν ἄνωθεν εἰρήνης.

Ἐπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Ἐπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (τοῦ δεῖνος,) ἱεροσύνης, ἀντιλήψεως, διακονῆς, εἰρήνης, υἱείας καὶ σωτηρίας αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ (τοῦδε), τοῦ νυνὶ προχειροζομένου Ἐπισκόπου, καὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὅπως ὁ φιλόνηρος Θεὸς ἡμῶν, ἄσπιλον, καὶ ἀμόμητον αὐτῶ τὴν Ἀρχιερωσύνην χαρίσεται, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπὲρ τῆς πόλεως ταύτης, πάσης πόλεως, χώρας καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χηρῶν τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπὲρ τοῦ βυθῆσαι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου, καὶ ἀνάγκης, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον.

Τῆς Παναγίας, ἀρχάντου κτλ.

Ἐνῶ δὲ ταῦτα ἐκφωνοῦνται ὁ Ἀρχιερεὺς ἔχων ὡσαύτως τῆ τοῦ χειροτονομένου κορυφῆ τὴν χεῖρα ἐπικειμένην λέγει μυστικῶς τὴν εὐχὴν

«Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὴν ἀνθρώπου φύσιν τῆς Θεότητος ὑπενεγκεῖν οὐσίαν, τῆ σὴ οἰκονομῆ ὁμοιοπαθεῖς ἡμῖν διδασκάλους καταστήσας, τὸν σὸν ἐπέχοντα θρόνον, εἰς τὸ ἀναφέρειν σοὶ θυσίαν καὶ προσφορὰν ὑπὲρ παντὸς τοῦ λαοῦ σου» Σὺ Χριστὲ καὶ τούτον, τὸν ἀναδειχθέντα οἰκονόμον τῆς Ἀρχιερατικῆς χάριτος, ποιήσον γενέσθαι μιμητὴν σοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Παιμένου, τιθέντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων σου· ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν τῷ σκοτεινῷ, παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, φωστῆρα ἐν κόσμῳ, ἵνα καταρτίσας τὰς ψυχὰς

τὰς ἐμπιστευθείσας αὐτῷ ἐπὶ τῆς παρουσίας ζωῆς, παραστῆ τῷ βηματί του ἀκατασχύντως, καὶ τὸν μέγα μισθὸν λάβῃ, ὃν ἠτοίμασας τοῖς ἀθλήσασιν ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου σου. Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ εἰσεῖν, καὶ σώζειν ἡμᾶς, ὁ Θεός, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναμπεμπομεν, σὺν τῷ ἀνάγκῳ σου Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων».

Μετὰ τὸ Ἀμὴν, αἶρει τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τίθησιν ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης, μετὰ δὲ ταῦτα δίδει τῷ χειροτονηθέντι τὸ Ὁλοφύριον, (ὅπερ κατὰ Συμεῶνα Θεσσαλονικῆς δηλοῖ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Σωτῆρος, ὅστις τοὺς πεπτωκότας ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων, ἐνδυσάμενος ὄλην τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν) καὶ φωνεῖ τὸ Ἄξιον, ὅπερ ἐπαναλαμβάνουσι καὶ οἱ ἐντὸς καὶ οἱ ἐκτὸς τοῦ Βήματος. Ἐνταῦθα δὲ συμπληροῦται ἡ χειροτονία.

Τούτου γενομένου ἀσπάζεται ὁ χειροτονησας τὸν χειροτονηθέντα, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι, καὶ μετὰ τῆς συνήθους εὐφημίας «Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα», ἀνέρχονται εἰς τὸ Σύνθρονον, ὅπερ κεῖται ἐντὸς τοῦ βήματος ὀπισθεν τῆς ἁγίας Τραπέζης.

Μετὰ ταῦτα ἐξακολουθεῖ ἡ λειτουργία, ἡ δὲ χειροτονηθεὶς λαβὼν τὴν εὐλογίαν τοῦ χειροτονησαντος, λέγει τὸ «Εἰρήνη σοὶ τῷ ἀναγινώσκοντι καὶ παντὶ τῷ λαῷ» μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἀποστόλου, ἡ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ῥῆσιν εἰρηνεύει εἰς τὸν Ἀπόστολον· φέρει δὲ οὕτω τὰ δευτέραια τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὅστις εἰρηνεύει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον.

Κατόπιν τελεῖται ἡ Θεία λειτουργία, πρώτων τάξιν λαμβάνων ὁ χειροτονηθεὶς ἐν μέσῳ τῶν λοιπῶν συλλειτουργῶν μετὰ τὸν Πρῶτον. Ὁσαύτως μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ «Ἀγαπήτωμεν ἀλλήλους», καὶ λεγομένου τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως ἐπὶ τοῦ ἀσπασμοῦ ἀσπάζεται τὸν Πρῶτον ἀρχιερέα, πρὸ τῶν ἄλλων. Ὁσαύτως δὲ μετὰ τὸν Πρῶτον, πρῶτος τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων μεταλαμβάνει, καὶ ἔπειτα οἱ λοιποὶ, παραλαμβάνων δ' ἐκ τοῦ χειροτονησαντος τὸν Θεῖον Ἄρτον μεταδίδει εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ διακόνους.

Ἐν τέλει δὲ ὁ Μητροπολίτης δίδει αὐτῷ τὴν Ἀρχιερατικὴν ῥάβδον λέγων αὐτῷ

«Λάβε τὴν ῥάβδον ἵνα ποιμαίνης τὸ ἐμπιστευθέν σοι Ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ· καὶ τοῖς μὲν εὐπειθέσιν, ἔστω αὐτοῖς ὑπὸ σοῦ βακτηρία, καὶ ὑποστηρικτὸς, τοῖς δὲ ἀπειθέσι, καὶ εὐταπέλοις, χρῶ αὐτῆ, ῥάβδῳ ἐπισυπτικῇ, ῥάβδῳ παιδεύσεως».

Δίδεται δὲ αὐτῷ κατόπιν καὶ ἡ Μίτρα.

Μετὰ δὲ τὸ τέλος ἐξέρχεται καὶ διανέμει εἰς τὸν λαὸν τὸ Ἀντίδορον.

A. M.

Μὴ ζήτηε τὰ γινόμενα νὰ γίνωνται ὡς θέλεις, ἀλλὰ στέργε τὰ γινόμενα ὡς γίνονται· καὶ οὕτω θὰ ζήσης κακῶς.

Ο ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΤΩΝ ΑΒΑΗΡΩΝ

[Κατὰ τὸ γαλλικόν].

Ἐν... τῆ 13 Ἰουνίου 48...

Ἀκριβέ μου θεε!

Νίκη, νίκη! Χθὲς τὴν 12 Ἰουνίου 48... ἐκερδήσαμεν καὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ δημάρχου. Ὡς γνωρίζεις ὑποψήφιος ἦτο ὁ ἀδελφός μου, καὶ ὁ ἀγὼν ὑπῆρξε δεινός. Μόνον κατὰ ἐβδομήκοντα πέντε ψήφους ἐπλεονοψήφησαμεν, οὐχὶ πλέον... τῶν δύο ἡμῶν ἀντιπάλων... Ἀλλὰ τὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς μου θέλω διεξέλθει παρακατιῶν, ἥδη δὲ ἀνάγκη νὰ σοὶ ὑπομνήσω τὰ περὶ τοῦ χρηματικῆς ζήτηματος... Δύο μοι ἔδωκε συμβουλὰς, καὶ τὰς δύο ἠκολούθησα πιστῶς. Τὴν μὲν τοῦ νὰ νυμφευθῶ, καὶ μάλιστα ὑποκειμένον τῆς ἐκλογῆς σου, τὴν ὠραίαν Ἀσπασίαν, τὴν δὲ τοῦ νὰ ἀναμιχθῶ εἰς τὰ τῆς πολιτείας, ἐπιτιθέμενος εἰς τὸν βουλευτικὸν ἀγῶνα. Διὰ τὴν πρώτην τῶν δύο τούτων συμβουλῶν οὐδὲν ἔχω νὰ παραπονέθω. Εἶμαι εὐτυχὴς καὶ εἰς σὲ ὀφείλω τὴν εὐτυχίαν ταύτην, ἀγαπητῶ ὅτι ἔδαπάνων ἴσως παρὰ πολλὰ χρήματα. Σὺ μοι ἔλεγες «ἡ Ἀσπασία εἶναι πλουσία». Καὶ ἦτο πράγματι, καθ' ὅσον μοι ἀπέφερον ἐν τῷ κιβωτίῳ ἡμισυ ἑκατομμύριον, καὶ ἐν ὠραίῳ ἐξοχικῶν κτήμα. Ἀλλὰ συνέβη ὅτι τὸ ὠραῖον ἐξοχικὸν κτήμα κατεβρόχχιζε τὰ δύο τρίτα τοῦ εἰσοδήματος!... Ἀλλῶς τε τὰ ἐξοδα τοῦ συζυγικοῦ οἴκου δὲν ἔχουν ὄρια. Ἐπειτα φθάνουν καὶ τὰ παιδιὰ, τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, καὶ διὰ τὰς ἡμῶν εἰλικρινῆς, ὀφείλω νὰ προσθήσω ὅτι εἰς τὴν ἀρχὴν τὰ ἐφοβούμην ὀλίγον. Ὅταν ἦναι πολὺ μικρὰ, κλαίουσιν, φωνάζουν, χαλοῦν τὸν κόσμον, καταστρέφουν, σπᾶνουν... ὅταν δὲ μεγαλώσων, πρέπει νὰ πληρώσῃ τις τὰ χρεῖα τῶν ἀγοριῶν, καὶ νὰ εὐρη προίκα διὰ τὰ κοράτσια. Ὅπως δὴποτε ἅμα ἐγεννήθη τὸ πρῶτον παιδίον, τόσον ἦτο ῥοδιῶν τόσον νόστιμον, τόσον ἀστέιον, ὥστε ἐγὼ καὶ ἡ Ἀσπασία οὐδόλως δυσχερῆσθην ὅτι ταχέως ἦλθε καὶ τὸ δεύτερον, καὶ μετὰ τοῦτο τὸ τρίτον. Τρία παιδάκια! Καὶ τίς οἶδε ἀκόμη πόσα θὰ ἀποκτήσωμεν! Τὰ λατρεύω καὶ τὰ τρία, πλην στοιχίζου τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς μου αἱ τροφαί, αἱ διδασκαλίαι, μία ἄμαξα διὰ τὴν παραμάναν μὲ τὰ παιδιὰ, ἓν ἄμαξιον διὰ τὰ κοράτσια, καὶ εἰς μικροσκοπικὸς ἵππος διὰ τὸν βαπτιστικόν σου καὶ πρεσβύτερον υἱόν μου Ἀντώνιον.

Λέγων ταῦτα, δὲν ἐννοῶ παντάπασιν, ἐπαναλαμβάνω, νὰ παραπονέθω, ἀκριβέ μου θεε. Δὲν ὑπάρχει πατήρ καὶ σύζυγος εὐτυχέστερος ἐμοῦ, τὴν δὲ εὐτυχίαν ὀφείλει βεβαίως νὰ ἐξαγοράσῃ τις ἄδρως. Ἡθέλησα μόνον νὰ ἐκθῶ τὰς συνεπειὰς τῆς πρώτης συμβουλῆς σου ὡς πρὸς τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα.

Ἡδὴ μεταβαίνω εἰς τὴν δευτέραν συμβουλὴν εἰς τὴν πολιτικὴν. Ἐσπέραν τινὰ τὸν Σεπτέμ-

βριον τοῦ 48... ἐλαμβάνομεν ἰσχύως τὸν καρφὲ μετὰ τὸ δεῖπνον ἐν τῇ οἰκίᾳ μου εἰς τὴν ἐξοχὴν, ὅτε μοι ἐνεχείρισαν μεγάλην τετραγώνον ἐπιστολὴν φέρουσαν ἐρυθρὰν σφραγίδα, ἐκ τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐκ τοῦ γραφείου τῆς νομαρχίας. Εἶχον ἐκλεχθῆ δημοτικὸς σύμβουλος τοῦ χωρίου μου!

Ἡ τιμὴ αὕτη μοι ἦτο ὅλως ἀπροσδόκητος, καὶ τὸ κωμικώτερον ὅτι οὔτε κἀν μὲ ἠρώτησαν, προηγουμένως. Βεβαίως δὲ τὴν ὀφείλω εἰς τὴν Ἀσπασίαν ἣτις κατόρθωσε νὰ γείνη λατρευτὴ ἐν τῷ τόπῳ, καθόσον μόνη αὕτη ἀπετέλει τὸ φιλανθρωπικὸν ταλεῖον τῆς Κοινότητος. Ὅποτε ἐδέησε νὰ τῇ ὀρίσω ἰδιαιτέρον ποσόν, διὰ τοὺς πτωχοὺς τῆς. Καὶ ἰδοὺ μία δαπάνη ἀκόμη, θεε μου. μία δαπάνη ἀκόμη!

Ὅπως πανηγυρίσω τὴν ἐκλογὴν μου καὶ εὐχαριστήσω τοὺς ἐκλογεῖς μου διέταξα νὰ ἀνοιχθῶσιν αἱ κιγκλίδες τοῦ κήπου τὴν ἐπομένην Κυριακὴν, καὶ ἔδωσα μεγάλην ἐορτὴν, ἐν ἣ ἔλαβον χώραν παντὸς εἴδους διασκεδάσεις καὶ γέυμα πολυτελές. Μέγας δ' ἐνθουσιασμός ἐπεκράτει διαρκούσης τῆς ἐορτῆς.

Ἀκολουθῶς κατὰ τὸ μεσονύκτιον, ὅτε τὰ φῶτα ἐσβέννυντο ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τὰ δένδρα, ἐμείναμεν οἱ τρεῖς, ὑμεῖς, ἡ Ἀσπασία καὶ ἐγὼ, στηριζόμενοι ἐφ' ἑνὸς τῶν σιδηρῶν διαφραγμάτων τῆς ἐπαύλειος... Πανταχόθεν ἐβλεπέ τις μακρὰν φῶτα κινούμενα καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, πηγαινόντα καὶ ἐρχόμενα, εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ἦσαν οἱ φανοὶ τῶν προσκεκλημένων μου, οἵτινες ἐπέστρεφον παρ' αὐτοῖς. Ἠκούοντο δὲ μακρόθεν φωναὶ καὶ ἄσματα.

Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἔχη τις μνήμην, θεε μου, ὅπως καλῶς ἐνθυμηθῆ τὴν συνδιάλεξιν ἡμῶν, διότι αὕτη ἀπεφάσισε περὶ τοῦ βίου μου.

Νομίζω νὰ μοι εἶπατε τότε

— «Ἄ! ἀλήθειαν! ἀλλὰ δὲν μοι εἶπες ὅτι ἐλατρεύεσο εἰς τὸν τόπον τοῦτον...»

Καὶ ἐγὼ σὰς ἀπήντησα

— Ὅχι ἐγὼ, θεε μου· ἡ Ἀσπασία, ἡ περιτρέγουσα καθ' ἑκάστην τὴν χώραν πρὸς ἀναζήτησιν πτωχῶν καὶ ἀσθενῶν.

— Εἴτε αὕτη, εἴτε σὺ ὀλίγον ἐνδιαφέρε... Ὅθεν λατρεύεσθε, ἀφοῦ θέλεις οὕτω... Καὶ λοιπὸν τοῦτο δὲν σοὶ ἐμπνέει ἰδέας;

— Ποίας ἰδέας, θεε μου;

— Τῆ 18... θέλουσιν ἐνεργηθῆ βουλευτικαὶ ἐκλογαί. Ἐὰν ἐξετίθεσο...

— Ἐγὼ νὰ ἐκτεθῶ! Ἄς ἐκτεθῆ ἡ Ἀσπασία, ἐὰν τὴν εὐχαριστῆ, ἀλλ' ἐγὼ οὐδέποτε.

— Ὁμιλῶ λίαν σπουδαίως καὶ τὸ ἐπαναλαμβάνω. Δέον νὰ ἐκτεθῆς. Τὸ τοιοῦτον ἦελε παράσχη σπουδαιότητα εἰς τὸν βίον σου· καὶ ἔπειτα τί θὰ γείνη ὁ τίπος οὗτος! ἐὰν οἱ χρηστοὶ πολῖται δὲν ἐπιλαμβάνωνται ὀλίγον τῶν ὑποθέσεων τῆς, ἐὰν ἐγκαταλείψῃ τις τὴν πολιτικὴν εἰς τοὺς δικηγόρους καὶ ἐφημεριδογράφους;

Πρέπει να αναζωοπυρωθῇ ἐν τῇ γῶρᾳ ταύτῃ τὸ ἐπαρχιακὸν πνεῦμα. Ἡ Βουλὴ ἔχει ἀνάγκη ἐγκύσει· νέου αἵματος, κτλ. κτλ.»

Εἰς ὅλας ταύτας τὰς σκέψεις, τὰς λίαν φρονίμους ἀλλως τε καὶ σπουδαίας, δὲν ἀπήντησα, ὡς καλῶς ἐνθυμούμαι, εἰμὴ δι' ὠραίου καὶ ἀνευλαβοῦς καγχασμοῦ. Ἐγὼ βουλευτὴς! Οὐδὲν ἀλοκοτώτερον ἡδυνάμην νὰ φαντασθῶ.

Ἡ Ἀσπασία ὁμοῦ δὲν ἐγέλα, ἀλλὰ συνεμερίσθη πάραυτα τὴν γνώμην σας.

— Ὁ θεὸς σου ἔχει δίκαιον, ἔλεγεν. Διὰ τὴν νὰ μὴ γείνης βουλευτὴς, ὡς τόσοι ἄλλοι; Νομίζω ὅτι εἰς τὴν Βουλὴν θὰ κάμης ἐπίσης τὸ μέρος σου καλὰ ὡς οἱ δεῖνα καὶ δεῖνα κύριοι. Ἀποφάσισε λοιπὸν, ἀγαπητέ μου, πρέπει νὰ ἐκτεθῆς.

Ἐρεῖναμεν μέχρι τῶν δύο τῆς πρωῆς ἡμερᾶς ἐπὶ τοῦ ὠραίου τούτου θέματος. Ὅταν ἀρχίζῃ τις ὁμιλῶν περὶ πολιτικῆς, γνωρίζει μὲν πότε ἀρχίζει, ἀλλ' ἀγνοῖ πότε θὰ τελειώσῃ.

Τὴν ἐπαύριον μᾶς ἀφήσατε ὅπως ἐπανέλθητε εἰς τὴν πρωτεύουσάν, ἀλλ' ἐνόησα εὐκόλως ὅτι δὲν μετέβητε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν πρωτεύουσάν καὶ ὅτι ἐνηργήσατε κατ' ἀρχὰς ἐν τοῖς περίξ ἐκλογικῆν τινα ἐκδρομῆν.

Ὅντως δὲ μίαν ἐβδομάδα μετὰ τὴν ἀναγνώρισίν σας συνέβρευσεν εἰς τὴν οἰκίαν μας ἀληθῆς πομπὴ πολιτῶν, μηδέποτε θεσάντων ἐκεῖ τὸν πόδα, οἵτινες ἅπαντες μὲ ἐσφαιροβόλουν διὰ τῆς αὐτῆς φράσεως· «πρέπει νὰ ἐκτεθῆτε εἰς τὰς ἐκλογὰς τοῦ 18...» εἶτα εἰσῆρχοντο εἰς τὰς λεπτομερείας. Ἐδυσκολούθησαν πολὺ κατ' ἀρχὰς ν' ἀκούω ταῦτα χωρὶς νὰ γελάσω, ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον συνειθίσαι νὰ ἀκροῶμαι τοὺς ἄλλους διαλεγομένους περὶ πράγματος οὐδὲν ἔχοντος ἐν συνόλῳ τὸ δυσάρεστον, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐνός μηνὸς κατήντησα νὰ ἴσταμαι πρὸ τοῦ κατόπτρου καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνω εἰς ἐμὲ αὐτὸν τὴν φράσιν τῆς Ἀσπασίας· «Καὶ καλὰ διατὶ νὰ μὴ γείνης καὶ σὺ βουλευτὴς, ὡς πᾶς ἄλλος;»

Ἀρχομένου τοῦ Σεπτεμβρίου ἐπανερχώμεθα εἰς τὴν πρωτεύουσάν. Μέχρι μὲν τῆς τελευταίας ἡμέρας ἔλεγον: ὄχι... ἀλλὰ τὸ ὄχι αὐτὸ δὲν εἶχε πλέον τὸ σταθερὸν καὶ ἀποφασιστικὸν τῆς πρώτης στιγμῆς.

Ἦλθεν ὁ Δεκέμβριος καὶ μὲ τὸν μῆνα Δεκέμβριον πρεσβεία ἐκλογέων τῆς ἐπαρχίας, ἧτις μὲ ἔθετο εἰς τὴν ἀνάγκη νὰ ἀποφανθῶ ὀριστικῶς. Καὶ ἐγὼ μὲν ἐδειλιῶν, ἐδίσταζον, πλὴν ἡ Ἀσπασία μοὶ εἶπε—«Δέχθητι» καὶ σεῖς μὲ εἶπατε «Δέχθητε» καὶ ἐδέχθην.

Τὸ ἐκλογικὸν μου ἐπιτελεῖον διωργανώθη αὐθροῖ ἐγὼ δὲ ἠναγκάσθη νὰ ἀνοίξω τὸ βαλάντιον διὰ τὰ ἐξόδα. Ἐγεννα νευρόσπαστον ὑπεῖκον εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν περὶ ἐμὲ, οἵτινες μὲ ὠδήγησαν εἰς τὸ πεδῖον τῶν ἐκλογῶν καὶ δὲν μὲ ἀφῆκαν πλέον. Μὲ ἔδενον, μὲ ἔλυον, μὲ παρουσί-αζον, μὲ ἔκαμνον νὰ ὁμιλῶ, ἢ νὰ σιωπῶ, νὰ πίνω

ἢ νὰ τρώω. Μετὰ ταῦτα μὲ ἔδενον ἐκ νέου καὶ μὲ μετέφερον, ὅπως μὲ λύσωσιν αὐθις μετὰ μίαν ὥραν ἐπὶ ἑτέρας πανηγύρεως, ἐπὶ ἑτέρου ἐκλογικῶ ἐδάφους.

Μοὶ ἔλεγον—«Σὴκω, χαίρετίς, δόσε τὸ χέρι, κάμε πρόποσιν· πολὺ καλὰ! ἀρκεῖ, κάθισε, φάγε, πῖε δὲν πίνεις ἀρκετὰ, πρέπει νὰ φαίνεσαι ὅτι ἡξεύρεις νὰ ζῆς· βγάλε λόγον, τὸν μικρὸν, κτλ.»

Ὡ! Ποῖαν ἀγωνίαν, ποῖον βίον ἀβίωτον ἦγον καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα! Τέλος ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς καὶ μετ' αὐτῆς ἡ νίκη!

Ἐξελέχθη! ἐξελέχθη! καὶ τοῦτο δὲν μοὶ ἐστοίχισεν εἰμὴ περὶ τὰς τριάκοντα μόνον χιλιάδ. φράγκων. Φαίνεται ὡς νὰ μὴ ἐστοίχισε τίποτε!

Εἰς τὸν δῆμόν μου, καὶ εἰς τὰ περίξ μικρὰ χωρία ἡ ἐκλογὴ ἦτο ὁμοθυμῶν, ἐνθουσιώδης καὶ αὐτόθουλος. Δὲν εἶχον ἄλλον ἐκλογικὸν πράκτορα ἢ τὴν Ἀσπασίαν, ἧτις εἶχε διπλασιάσει τὰς φιλανθρωπῶν ὑπὲρ τῶν ἐνδεῶν ἐνεργείας τῆς. Πέραν ὁμοῦ τοῦ κύκλου τούτου ἐδέησε νὰ μεταχειρισθῇ τὰ μεγάλα μέσα· νὰ διανεύω χρήματα νὰ ὑποσχεθῶ θέσεις, ὑποτροφίας, ἐξαιρέσεις κληρῶν, χάριτας ὑπὲρ καταδικῶν, ἀνέγερσιν σχολείων, κατασκευὴν δρόμων, νὰ διοργανώσω γεύματα, καθόσον αἱ εὐωχίαι ἔπαινον καὶ ἐδίδο. Εἶνε ἀληθῆς ὅτι ταῦτα πάντα δὲν μὲ ἐστοίχιζον εἰμὴ δύο φράγκα κατ' ἄτομον, ἀλλ' ὅταν ἀπαιτῆται νὰ σιτίσῃ τις καὶ νὰ κερᾶσθῃ καθ' ὅλην τὴν περίοδον τοῦ ἐκλογικοῦ σάλου, ὅστις ἀρχεται εἰκοσι ἡμέρας πρὸ τῶν ἐκλογῶν, μίαν ὀλόκληρον ἐπαρχίαν ἐξ εἰκοσι χιλιάδων στομάτων, δὲν γνωρίζει τί θέλει δαπανᾶσαι εἰμὴ τὴν ἐπαύριον τῆς ἐκλογῆς.

Ἐπὶ τέλους μὲ τὰς τριάκοντα χιλιάδας φράγκα μοὶ ἐξελέχθη βουλευτὴς. Διὰ νὰ παρηγορηθῶ ὀλίγον ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν· «Θὰ ἔχω ἀντιμισθίαν ἐκ δύο χιλιάδων φράγκων ἐπὶ τέσσαρα ἔτη. Ἀλλὰ τόσα περίπου ἀπὸ τὰς ἐκτάκτους συνόδους, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀνακτῶ τοῦλάχιστον τὰ ἡμισὴ τῶν ἐξόδων μου».

Ἀλλὰ κατὰ τοῦτο ἠπατώμην... Οἱ ἐκλογεῖς μοὶ ἐγένωσκον τὴν πρὸς τὸ θυλάκιόν μου ὁδὸν, προσεῖχον δὲ πολὺ νὰ μὴ τὴν λησμονήσωσιν. Καθ' ἐκάστην πρωῆν ἐλάμβανα σωρείαν ἐπιστολῶν, ἐξαιτουμένων συνδρομᾶς, χορηγίας κτλ. Πρέπει νὰ δίδῃς, νὰ δίδῃς ἀκαταπαύστως... καὶ νὰ τρέχῃς, νὰ τρέχῃς αἰωνίως... νὰ ζητῆς τὸν δεῖνα ὑπάλληλον, τὸν δεῖνα διευθυντὴν, καὶ δεῖνα ὑπουργόν... νὰ λαμβάνῃς τὴν αὐτὴν θέσιν δι' εἰκοσι πρόσωπα.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον αὐτὰ... Οἱ πτωχοὶ τῆς Ἀσπασίας ἔλαβον μεγάλην ἐπέκτασιν... Ἡ φιλανθρωπία αὐτῆς πρὸ τῆς ἐκλογῆς ἤσκειτο μόνον ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μικρῶν κοινοτήτων. Ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐδέησε νὰ ἐπεκταθῇ ἐφ' ὅλης τῆς ἐκλογικῆς περιφερείας, ἧτοι ἐπὶ τριάκοντα καὶ πλέον χωρίων.

Ἐν τούτοις φθάνω εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἐκλέγω τὴν θέσιν μου. Μέχρι τοῦ σημείου τούτου οὐδεμία δυσχέρεια. Ἀλλ' ὅποιος ὑπῆρξεν ὁ πανικός μου, ἅμα αἱ συζητήσεις ἤρξαντο! Μεταφοραὶ πιστώσεων, χρέος κυμαινόμενον, ἑκατοστὰ πρόσθετα, φορολογικοὶ νόμοι, ἐκδόσεις δανείων, κεφάλαιον κοινόν κτλ.

Οὐδὲν ἐνόουν, ἀπολύτως οὐδὲν ἐξ ὅλων τούτων τῶν πραγμάτων, καὶ ἔλεγον κατ' ἰδίαν· «τί θὰ γείνω ἅμα ἐπισηῆ ἢ ὦρα τῆς ψηφοφορίας; Ποτὲ δὲν θὰ τολμήσω... θὰ διανώσω καὶ τὰ τέσσαρα βουλευτικὰ ἔτη ἀπέχων».

Ἐνεπιστεύθη τὴν ἀμάθειάν μου καὶ τὴν ἀγωνίαν μου εἰς τὸν γείτονά μου, ὅστις μοὶ ἀπεκρίθη· «Ἦσυχάσατε καὶ δὲν εἶθε ὁ μόνος. Καὶ ἐγὼ αὐτὸς, ὁ ὁποῖος κατέγω τὴν ἔδραν ταύτην πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν, συμβαίνει πολλάκις νὰ μὴ ἐννοῶ πολὺ πολὺ περὶ τίνος πρόκειται. Καὶ ἐκείνοι δὲ οἵτινες λαμβάνουσι τὸν λόγον ἐνίοτε ἀγνοοῦν ἀκριβῶς περὶ τίνος ἢ συζήτησις. Τοῦτο δὲν σᾶς ἐμποδίζει νὰ ψηφίσετε. Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἀπόσχητε. Οἱ ἐκλογεῖς μας δὲν ἀγαποῦν τοῦτο. Μᾶς πέμπουσιν ἐδῶ, διὰ νὰ ψηφίσωμεν. Ὅθεν ὀφείλομεν νὰ ψηφίσωμεν».

Ἠκολούθησα τὴν συμβουλὴν ταύτην καὶ ἤρχισα νὰ ψηφίζω. Τὴν δοθεῖσάν μοι ἐξήγησιν εὖρον ἀρκούντως εὐφυῆ, καὶ ἱκανὴν νὰ ἐπαναπαύσῃ τὴν συνειδήσιν μου.

Ὅσακις οὐδὲν ἐνόουν ἐκ τῶν ἐν τῇ Βουλῇ γινομένων ἐψήφισον ὅτὲ μὲν ὑπὲρ ὅτὲ δὲ κατὰ, ὅτὲ μὲν ποῖων χρῆσιν τῆς λευκῆς, ὅτὲ δὲ τῆς μελαίνης ψήφου.

Δὲν ἐξηκολούθουν κατὰ σειρὰν νὰ ἐπιψηφίζω ἢ νὰ καταψηφίζω ὅλα τὰ ζητήματα, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων ἐποίουν χρῆσιν καὶ τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ. Τὸ σύστημα τοῦτο μοὶ ἐδημιούργησεν ἀμέσως φυσιογνωμίαν τινὰ οὐχὶ ἄμοισρον πρωτοτυπίας.

— Νά! Νά! ἔλεγον, ἰδοὺ ἄνθρωπος μὴ ἀνήκων εἰς κόμμα! δὲν ψηφίζει κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κόμματος, ἀλλ' ἐφ' ἐκάστου ζητήματος ἔχει ἰδίαν γνώμην, ἐντελῶς ἰδίαν. Μεταβαίνει ἐκ τῆς δεξιᾶς εἰς τὴν ἀριστεράν, καὶ τὰνάπαλιν.

Κατὰ συνέπειαν ἐζήτησαν πληροφροῦν, ἡρώτων περὶ ἐμοῦ—Ποῖος εἶναι λοιπὸν ὁ νέηλος οὗτος;—Ἐμάνθων δὲ ὅτι εἰμὶ τὸ προῖον ὑποψηφιότητος πολυδαπάνου μὲν ἀλλ' ἀνεξαρτήτου. Εὐμενῆς φιλοπαγμοσύνη ἐξηκολούθει παρακολουθοῦσα τὰ πρώτα βήματά μου, ἐπυθάνοντο δὲ πρὸς ἀλλήλους τί ἐμελλον νὰ πράξω. Ἐπεθύμουν πολὺ τῶντι νὰ ἐγνωρίζον κἀγὼ τί ἐμελλον νὰ πράξω!

Ἐν τούτοις τὰ κόμματα ἐσχηματίζοντο περὶ ἐμὲ· μόλις δὲ καταρτισθέντα μετεσχηματίζοντο, διαιρούμενα καὶ ὑποδιαιρούμενα εἰς πρώτα, δεύτερα, τρίτα, τέταρτα κτλ. εἰς δεξιὰν τῆς δεξιᾶς, ἀριστεράν τῆς ἀριστερᾶς κτλ. κτλ. Ἐξ ὅλων τῶν μερῶν μοὶ ἀπηύθυνον ὀχληρὰς ἐρωτήσεις.

Οἱ μὲν τοῦ ἐνὸς κόμματος μοὶ ἔλεγον· «Λοιπὸν, νέε μου, εἶσαι ἐκ τῶν ἰδικῶν μας;» Ὁ δὲ κομματάρχης Κ... περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν πλειονοψηφίαν, διερχόμενος πλησίον μου μοὶ ἐρριπτε βλέμματα ἰλαρὰ μετὰ μειδιάματος. Διάφοροι μοὶ ἐγένοντο προτάσεις· «λάβατε λοιπὸν μέρος εἰς τὴν τροπολογίαν ταύτην. Θέλτε νὰ ὑπογράψετε τὴν ἐπερωτήσιν αὐτὴν;»

Τὸ νὰ ὑπογράψω τι ἦτο πρὸ πάντων ὅ,τι μὲ ἐτρόμαξεν. Ἐφαίνεται μοὶ ὅτι τὸ νὰ θέσω τὴν ὑπογραφήν μου κάτωθεν προγράμματος, ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἐλάμβανον μίαν ἐκ τῶν αἰωνίων καὶ ἀμεταβλήτων ἐκείνων ὑποχρεώσεων... Τί θέλετε; Ἦμην εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ σταδίου μου. Δὲν ἐγνωρίζον τὰς συνηθείας, τὰς ἔξεις τὰς κοινοβουλευτικᾶς πλάνας.

Καὶ ὁμοῦ ἐπρεπε νὰ τελειώσῃ ἡ ἀβεβαιότης αὐτὴ καὶ νὰ ταχθῶ εἰς μερίδα τινά... Συνεβουλεύθη τὴν Ἀσπασίαν, ἧτις εἶχε μελετήσῃ καλῶς τὴν σύνθεσιν τῶν διαφόρων πολιτικῶν κομμάτων καὶ μοὶ εἶπε:

— Μοὶ φαίνεται ὅτι τὸ κόμμα τοῦ κ. Δ. εἶνε τὸ καλλίτερον. Ἀπαντα τὰ ἐν αὐτῷ ὀνόματα εἶσι καλὰ, κάλλιστα. Τὸ μόνον ἐλάττωμα εἶναι ὅτι δὲν ὑπερβαίνουν τοὺς πέντε.

Ἐγὼ δὲ τῇ ἀπεκρίθην:

— Πέντε! Καὶ τί καλλίτερον θέλομεν! Μετ' ἐμοῦ θὰ γείνωμεν ἐξ, ἐνῶ πολλαὶ μερίδες ἐν τῇ Βουλῇ πολὺ εἰσέτι ἀπέχουσι τοῦ ἀριθμοῦ τούτου.

— Ἐστὼ! κατατάχθητι λοιπὸν ἐν αὐτῷ.

Εἰσῆλθον τῶντι καὶ ἰδοὺ πῶς ἐγενόμην μέλος τοῦ κόμματός μου. Ἐτοποθετήθημεν εἰς ἑσπιν ἀπόστασιν ἐκ τῆς δεξιᾶς καὶ ἐκ τῆς ἀριστερᾶς. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ εἵμεθα ἀξιόλογα καὶ καταλλῆλως τοποθετημένοι διὰ τὰς μικρὰς στρατηγικὰς ἐξελίξεις.

Ἀπεφασίσθη ἀμέσως νὰ συνερχώμεθα ἅπαξ κατὰ πᾶσαν ὀγδόην ἡμέραν. Ἄς δειπνώμεν, εἴπομεν, ἐμοῦ· τοῦτο εἶναι τὸ καλλίτερον σύστημα. Ναι! ἀλλ' οὐχὶ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Θὰ ἦτο προσφορώτερον νὰ λαμβάνωμεν τὸ δεῖπνόν μας ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐνός ἐξ ἡμῶν. Ἐγὼ δὲ προσεφέρθη πρὸς τοῦτο. Ἦμην ὁ κεντρικώτερος καὶ ἐπομένως παρ' ἐμοῦ ἤρχισαν νὰ δειπνώσι. Τὴν πρώτην φορὰν ἡμεθε ἐν ὅλῳ ἐπτὰ συνδαιτυμόνες, ἦτοι ἡ Ἀσπασία καὶ οἱ ἐξ τοῦ κόμματος. Ἀλλὰ διασκεψέως γενομένης παρεκλήθη νὰ προσκαλῶ εἰς ἕκαστον δεῖπνον δωδεκάδα τινὰ βουλευτῶν ὅλων τῶν ἀποχωρώσεων. Ἐδεῖ βεβαίως νὰ ἀποπειραθῶμεν ὅπως προσελκύσωμεν ὀπαδοῦς. Τὰ πολιτικὰ δεῖπνά μου ἐπέτυχον, καὶ τὴν τελευταίαν φορὰν ἡμεθε εἴκοσι δύο ὁμοτράπεζοι. Ὅθεν ἀκόμη ἐξόδα, θεῖέ μου, ἐξόδα καὶ ἐξόδα!

Δὲν ἐδημοσιεύσαμεν μὲν εἰσέτι τὸ πρόγραμμα ἡμῶν, ἀλλὰ προετοιμάζομεν αὐτό. Θὰ ἦναι λαμπρὸν, ἀρίστον συνάμα καὶ ἀκριβές. Ἐπεθυμοῦμεν μόνον νὰ ἡμεθε ἐπτὰ διὰ νὰ τὸ ὑπογράψω-

μεν. Φαίνεται ότι απαιτείται να υπάρχουν επτά τουλάχιστον όπως αποτελέσωσι κόμμα σπουδαίον. Διαιτί; Δέν ήξεύρω πολύ πολύ. Ίσως διότι υπάρχουν επτά υπουργεία. . . Τέλος πάντων ελπίζω ότι θα έχωμεν ὅσον οὕτω και τιν ἐβδομὸν μας. Μοὶ συνιστῶσι νὰ ἐπιμεληθῶ μάλλον τὰ δειπνά μου και τοῦτο πράττω.

Ναί μὲν τὸ σύστημα τοῦτο περιποιεῖ ἡμῖν πολυδάπανον ὑπαρξίν, ἀλλ' εὐάρεστον και ζωηράν. Ἐξοικειώθη καλλίστα με τὸν βίον αὐτόν. Εἶπον δὲ ἐν ἑαυτῷ. «Ἴδου ὅτι ἀνῆκα εἰς κόμμα. Ἦδη θὰ ἡσυχάσω ὀλίγον». Πλὴν φεῦ! οὐχὶ ἀκόμη!

Εἰς τὸ δειπνὸν μου τῆς 7ης Μαρτίου εἰς τῶν συναδέλφων μου μοὶ λέγει· «Δὲν ἀνησυχεῖτε διὰ τὰς νέας δημοτικὰς ἐκλογὰς, αἱ ὁποῖαι γίνονται προσεχῶς;» — «Ἐκ νέου ἐκλογὰς! — Ἀλλὰ βεβαίως. Ἐχετε τὸν ὑποψήφιόν σας εἰς τὴν ἐπαρχίαν; Ποῖον θὰ ὑποστηρίξετε;» — «Ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ νὰ ἀναμιχθῶ καθόλου. — Εἶνε ἀδύνατον» πρέπει νὰ θεάσθε ἰδικὸν σας ὑποψήφιον, νὰ ὑποστηρίξετε ἄνθρωπον τοῦ κόμματός σας. Ἡ ἐκλογὴ δημάρχου ἰδικῶν σας θὰ συμπληρώσῃ τὴν πολιτικὴν σας ἐπιρροήν.

Ἡθέλῃσα ν' ἀντισταθῶ. Προέβλεπον καλλίστα ὅτι ἐμελλε νὰ συμβῇ. Ἀλλ' ὁ ἡμέτερος κομματάρχης μοὶ ἐδήλωσε μετὰ τινος ζωηρότητος, ὅτι δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἀποποιηθῶ πρᾶγμα, ὅπερ ἦτο ἀληθὲς καθήκον. Τοιουτοτρόπως δὲν ἠδυνάμην εἰμὴ νὰ ὑποκύψω, και εἰς τὴν 1ην τοῦ μηνὸς ἡ Ἀσπασία και ἐγὼ ἐτραπήμεν τὴν πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς μας. Καὶ ἡ Ἀσπασία δὲ αὐτὴ ἤρχισεν ὀλίγον νὰ ἀποκάμνῃ.

«— Εἶσαι καλὰ πληροφόρημένος ἀγαπητέ μου, μοὶ ἔλεγε. Δὲν ἔχει οὕτω; Δὲν θὰ ἦναι πλέον ἄλλο τι και μετὰ τὰς δημοτικὰς ἐκλογὰς; Θὰ τελειώσουν αἱ φροντίδες πλέον ὅταν ἀπολαύσωμεν και τοῦτο;»

Φθάνω εἰς τὴν ἐπαρχίαν. . . Ἄμα τῇ ἀφίξει μου ἤρξατο παικίζουσα ἡ μεγάλη μουσικὴ. Ἦμην γνωστὸς, εἶχον ἤδη κάμει τὰς δοκιμὰς μου. Ἡξευρον μέχρι τίνος ἐφθάνεν ἡ ἰκανότης μου κατὰ τὰς ἐκλογὰς. Ἀλλ' εἶχον δύο φοβεροὺς ἀνταγωνιστάς. Ὁ μὲν πρῶτος ἦτο ἀνὴρ λίαν ἐνεργητικὸς και πλουσιώτατος, προπαρascευάσας πρὸ πολλοῦ τὴν ἐκλογὴν του δυνάμει χρημάτων, ὁ δὲ ἕτερος, δημοκόπος φοβερὸς ποιῶν ἐκκλησίαν εἰς τὰ χειρότερα πάθη, και λέγων ὑπεροπτικῶς πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς· «ψηφίσατέ με, και ἂν ἐκλεχθῶ δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον οὔτε φόρος οὔτε δασμὸς, οὔτε στρατιωτικὸς ὑπηρετίας, οὔτε τίποτε! θὰ ἐπέλθῃ ἡ καθολικὴ εὐδαιμονία!»

Πρὸς τοὺς δύο τοῦτους ἡμεῖς ἐκρίναμεν καλὸν νὰ ἀντιτάξωμεν τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἀντωνίου, ὅστις διὰ τὸν χαρακτῆρά του ἔχει ἀρκετὴν δημοτικότητα ἐν τῷ τόπῳ. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ ἐκλογὴ μας ἐστοίχισεν ἰκανὰ χρήματα.

Τέλος ἐνικήσαμεν! κατετροπώσαμεν τοὺς δύο ἀντιπάλους μας, ἀλλὰ διὰ ποίων ἀγώνων, διὰ ποίων θυσιών!

Ἠρίστησαν, ἐγευματίσαν, ἐδείπνησαν ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας, ἀνευ διακοπῆς, καθ' ὅλην τὴν ἐκτασιν τοῦ δήμου.

Εἶχον παραλάβει μετ' ἑαυτοῦ περὶ τὰς πέντε χιλιάδας φράγκων ὑποθέτων ὅτι διὰ μίαν ἐκλογὴν δημοτικὴν ἐκ δύο χιλιάδων πεντακοσίων ψηφοφόρων, θὰ ἤρκουν τόσα χρήματα. Καὶ ὅμως ἐφθάσαμεν τὰς δέκα, θεῖε μου, ἐφθάσαμεν τὰς δέκα. Τὰ πάντα ἀκριβῆσαν, τὰ πάντα ὑπερτιμήθησαν, μὴδ' αὐτῆς τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας ἐξαιρουμένης, ἥτις ἀρχεται ὑπολογίζουσα τὴν δύναμιν και ἀξίαν τῆς. Αἰσθάνεται ἑαυτὴν ἐπιδικτικὴν διασφορὰς.

Συγκεφαλαίων τὰ εἰρημένα συμπεραίνω. . . . θεῖε μου, μετὰ πολλῆς γενναιοφροσύνης ἐπληρώσατε πεντάκις και ἐξάκις τὰς τρέλλας τῆς νεότητός μου! . . . . Καὶ ποίας τρέλλας! . . . Ὁφείλετε κατ' ἰσχυρότερον λόγον νὰ μὲ συνδράμετε σήμερον. . . . Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ ἀρῆστε εἰς ἐμὲ μόνον ὀλόκληρον τὸ βᾶρος τῶν ὑποχρεώσεων ἃς ἀνέλαβον ἐντίμως πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος μου.

Ἐχετε πρὸς τοῦτοις ὑπ' ὄψιν. . . Εἴμεθα νῦν ἐντελῶς ἡσυχοὶ και θὰ ὤμεν ἐπὶ πολὺν χρόνον. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐξ ἄπαντος θέλομεν φθάσει ἀπροσκόπως εἰς τὸ τέρμα τῆς βουλευτικῆς ἡμῶν περιόδου. Ὅθεν ὄχι πλέον βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ πρὸ τοῦ 18., οὐχὶ περιφέρειαι διψκλεῖαι και πειναλεῖαι πρὸς παροχὴν πόσεως και βρώσεως ἰσχυρᾶς!

Τὸ κατ' ἐμὲ, οὐδὲν ἔχω πλέον νὰ ἐπιθυμήσω. Πᾶν ὅ,τι δύναται τις νὰ γείνη ἐγενόμην. . . ἐνυμφεῖθην. . . ἔγεινα πατὴρ οἰκογενείας, βουλευτῆς, και ἔχω και δημάρχον τὸν ἀδελφόν μου! Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ ὀφείλω εἰς ὑμᾶς, ἀκριβέ μου θεῖε, εἰς τὰς δύο ἐξαιρέτους συμβουλὰς σας! τὴν πολιτικὴν και τὸν γάμον.

Ἡ Ἀσπασία σὰς λατρεῖ, τὰ παιδάκια σὰς φιλοῦν, και ἐγὼ διατελῶ ἐξ ὅλης καρδίας ὄλος πρὸς ὑμᾶς ἀφρωσιωμένος

Ὁ ἀνεψιός σας

Γεώργιος.

Πρὸ τινων ἐβδομάδων ἐπανηγύρισθη λαμπρῶς ἐν Παρισίοις ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ περιωνόμου Γάλλου μουσικοῦ Auber. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ σταχυολογῆσαντες παραθέτομεν τὰ κατωτέρω περὶ αὐτοῦ ἀνεκδοτὰ μαρτυροῦντα ὅτι πρὸς τῇ μουσικῇ μεγαλοφυίᾳ ὁ μελοποιὸς τῆς «Muette» και τοῦ «Domino Noir» ἦτο πεπρωτισμένος και διὰ πολλῆς οὐδύτητος πνεύματος. Σ. τ. Δ.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΜΕΛΟΠΟΙΟΥ AUBER

Ὁ Sainte-Beuve εἰς τὰς «Συνδιαλέξεις» τῆς Δευτέρας ἀναφέρει τὸ ἐξῆς λόγιον τοῦ Auber, ὅπερ φαίνεται μὲν ἴσως ἀνευ πολλῆς σημασίας, ἀλλ' ὅπερ ἔχει τὴν φιλοσοφίαν του.

Πρὸ τοῦ Auber ὠμίλου περὶ τῆς ἀνίας ἦν συν-επάγεται τὸ γῆρας.

— Ναί, εἶπεν, εἶνε ἀνιάρδον τὸ γῆρας, και ὅμως εἶνε τὸ μόνον μέσον τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μέχρι σήμερον ὅπως ζῶμεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον.

Ἠρώτα τις ἐνώπιον τοῦ Auber τὸν Ἀλφρέδον Μυσσῆ, ὅστις ὡς γνωστὸν οὐχὶ μετὰ προθυμίας ἐπελαμβάνετο τῆς γραφίδος.

— Αἱ! και πῶς ἴγαι ἡ νέα σας κωμῳδία;

— Προχωρεῖ ἀπεκρίνατο ὁ ποιητῆς τοῦ Ρολλά.

— Ναί, ἔκαμεν ἤδη τὰ ente-actes, προσέθη-κεν ὁ Auber μειδιῶν.

Διδάσκαλός τις τοῦ Ὀδείου ἀπηύθυνεν αὐτῷ ὡς διευθυντῇ μίαν ἡμέραν σφοδρότατην ἔκθεσιν κατὰ τινος μαθητοῦ μόλις ἐνδεκαετοῦς, οὗτινος ἀνωμολόγει μὲν τὴν μεγίστην εὐφυίαν, ἀλλ' ὅν κατηγόρει ὡς λίαν ἀπρόσεκτον. Ἡ ἔκθεσις κατέληγεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ μαθητῆς ἦτο ἀξίος ἀποπομπῆς.

Ὁ Auber προσκαλεῖ ἐνώπιόν του τὸν διδάσκαλον και τὸν μαθητὴν.

— Πόσων ἐτῶν εἶσαι; ἐρωτᾷ τὸν μικρόν.

— Ἐνδεκα, ἀποκρίνεται ὁ μαθητῆς.

— Ἐνδεκα! ἀναφωνεῖ ὁ Auber μετ' ἀγανακτῆσεως, και ἂν δὲν σωφρονισθῆς εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν πότε λοιπὸν θὰ σωφρονισθῆς;

Και ἀπέπεμψεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς παραδόσεως μαθητὴν και διδάσκαλον, τοῦ τελευταίου τοῦτο μὴ ἐννοήσαντος ὅτι τὸ μάθημα ἦτο δι' αὐτόν.

Κατὰ τινα διαγωνιστὴν βιολίου, ἐν τῷ Ὀδείῳ, νεαρὸς μαθητῆς ἐβενώδη ἔχων χροιάν, ἔπαιξε μουσικόν τι τεμάχιον. Γενουμένης δὲ ψηφοφορίας ἂν πρέπει νὰ τύχῃ ἀμοιβῆς τινος, ἐκρίθη παμψηφεῖ ἀξίος μελαίνης ψήφου.

— Αἱ! εἶπεν ὁ Auber, ρίπτων βλέμμα ἐντὸς τῆς πενήθορουσῆς κάλπης, ἂν ὁ μαῦρος αὐτοῦ ἦτο εἰς τὴν πατρίδα του, δίχως ἄλλο θὰ ἐλάμβανε τὸ βραβεῖον.

Κατὰ τὴν γαλλικὴν ἐφημερίδα «Figaro» τῷ 1881 ὑπῆρχον ἐν Λονδίῳ τὰ ἐξῆς φιλανθρωπικὰ καταστήματα· 23 διὰ τοὺς τυφλοὺς, 8 διὰ τοὺς κωφκαλάους, 7 διὰ τοὺς ἀνιάτους, 6 διὰ τοὺς βλάκας, 17 νοσοκομεῖα διὰ τοὺς ἀσθενεῖς ἐκ παντοίων νοσημάτων, 8 διὰ τοὺς φθισικοὺς, 5 ὀφθαλμιατρεῖα, 4 διὰ τοὺς πάσχοντας ἐξ ἐπιδηρμικῶν νοσημάτων, 18 διὰ τὰς γυναῖκας και τὰ παιδία, 33 δι' εἰδικὰ νοσήματα, οἷον τὰ τῶν ὀδόντων, ὄτων κλπ. 37 διὰ τοὺς ἀναρριανύοντας, 14 νυκτερινὰ ἄστυα τῶν ἀπόρων, 163 γηροκομεῖα, 50 ὀρφανοτροφεῖα, 69 σωφρονιστήρια, 23 καταστήματα, πολοῦντα εὐθυστότατα τὰ τρέφιμα και δανεῖζοντα χρήματα, και 98 χορηγοῦντα προσωρινὴν βοήθειαν τοῖς δεομένοις.

Τὰ κατωτέρω δύο δημόδη μοιρολόγια, ἀπαράμιλλα διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς βαθύ αἰσθημα περιπαθείας, παρελάδομεν ἐκ τῆς «Συλλογῆς δημοτῶν φημάτων τῆς Ἡπείρου» τοῦ μακαρίτου Π. Ἀραβαντινοῦ. Σ. τ. Δ.

ΔΗΜΩΔΗ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

Εἰς νεόν.

Ἐσὺ, παιδί μ' ἐκίνησες νὰ πᾶς 'ς τὸν κάτω κόσμον, κι' ἀφίνεις τὴ μαρούλα σου πικρὴ, χαροκαμένη. Παιδί μου, τὸν πόνο σου ποῦ νὰ τὸν ἀπηθώσω; ποῦ κι' ἂν τὸν βίξω τρίστρατα, τὸν παίρνουν οἱ διαβάταις, κι' ἂν τὸν ἀφήσω 'ς τὰ κλαριά, τὸν παίρνουν τὰ πουλάκια. Ποῦ νὰ βαλθῶν τὰ δάκρυά μου γιὰ τὸν ξεχωρισμὸ σου; Ἄν πέσουνε 'ς τὴ μαύρη γῆς χαρτάρι δὲν φυτρώνει, ἂν πέσουνε 'ς τὸ ποταμὸ, ὁ ποταμὸς θὰ στύψῃ, ἂν πέσουνε 'ς τὴ θάλασσα, πνίγονται τὰ καράβια, κι' ἂν τὰ σφαλίσω 'ς τὴν καρδιά, γλήγωρα σ' ἀνταμώνω.

Ἐτερον.

Σοῦ κρέν' ἡ μάνα σου, δὲν 'κοῦς; οἱ φίλοι σου, δὲν κρένεις; — Φυσάει ἀγέρας, δὲν γροικῶ, βροχ' εἶναι και δὲν βλέπω, εἶναι κι' ἀντάρα σύγνεφο και δὲν καλογνωρίζω. — Θέ' μου, και πᾶψε τὴ βροχὴ, σκόρπισε τὴν ἀντάρα, νὰ ἴδωμεν τὰ ματάκια σου, ν' ἀκούσους τ' αὐτιά σου, ν' ἀνοίξῃ τ' ἀχειλάκι σου τῆς μάνας σου νὰ κρῖνῃ!

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δημάρχος ἐπαρχικῆς πολίχνης, παρεπιδημὸν ἐν Ἀθήναις, ἔσχε τὸ ἀτύχημα, ἀντὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, νὰ τραπῇ τὴν εἰς οὐρανὸς φέρουσαν. Οἱ συνδημῶται του μαθόντες τὸν θάνατον τοῦ ἀγαθοῦ δημάρχου, ἤγειραν αὐτῷ κενόταφιον, ἐφ' οὗ ἐπέγραψαν.

Ἐταῦθα κεῖται ὁ Α. Σ. ταφεῖς ἐν Ἀθήναις!

Ὁ Ἀγαθόπουλος κατῴκει παραπλευρῶς οἰκοτροφεῖον τινός, οὗτινος τοὺς μαθητὰς ἐβόλεπε καθ' ἑκάστην ἐκ τοῦ παραθύρου του.

Προχθὲς, ἐνῶ πάλιν τοὺς ἐθεώρει ἐκ τοῦ ὕψους του, ἔκαμνε τὴν ἐξῆ; βαθεῖαν σκέψιν.

— Περίεργο πόσο λίγο μεγαλώνουν τώρα τὰ παιδιά! Εἶνε τρία χρόνια τώρα ποῦ τὰ βλέπω κι' ὄλο μικρὰ μένουν!

Ἐν τῷ πλημμελειοδικεῖῳ.

Ὁ κατηγορούμενος εἶνε ἀθλιός τις, προσαγόμενος δευτέραν φορὰν ὅτι κτυπᾷ τὴν γυναῖκά του.

Ὁ πρὸεδρος.— Δὲν ἐντρέπεται νὰ φέρεται ἔτσι πρὸς τὴν γυναῖκά σου;

— Νὰ σὰς εἰπῶ, κύριε προεδρε, τὸ λάθος δὲν εἶνε δικό μου. Εἴμαι ζηλότυπος γιατί τὴν ἀγαπῶ πολύ. . . . Εἶνε ἡ καρδιά μου ποῦ κτυπᾷ!

Εἰς φυλάργυρος ἐξερχόμενος ἀπὸ τῆς οἰκίας ὁ δοντοκτρουτῆς τινος, συναντᾷται μετὰ τινος φίλου του, ὅστις τῷ λέγει:

— Εἶχες πονόδοντο;

— Ὦ, φοβερό!

— Καὶ τί σοῦ ἔκαμε ὁ ἰατρός;

— Μοῦ ἐξεβρίχωσε. . . ἕνα δεκάφραγκο!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Φαίδρα καὶ Θερραλέα εἶνε ἡ νεότης, διότι, πρὸς τὸ ὄρθιον βαδίζουσα, δὲν βλέπει τὸν θάνατον, τὸν λανθάνοντα παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς ἐτέρας τοῦ ὄρου πλεωρᾶς. Ἄμα ὑπερβάτα τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρου, διακρίνει ὅν τέως ἐξ ἀκοῆς μόνον ἐγίνωσκε θάνατον ἀποβάλλουσα δὲ βραθυμῶδον τὴν βιωτικὴν δύναμιν, συναποβάλλει καὶ τὴν τοῦ βίου εὐτολμίαν. Τὸ νεανικὸν φρόνημα ἐξωθεῖ τότε μελαγχολικῆ σπουδαιότης, ἐπικαθημένη εἰς τὸ πρόσωπον. Ἐκ τῆς ἀπόψεως τῆς νεαρᾶς ἡλικίας θεωρούμενος ὁ βίος φαίνεται μέλλον ἀτελεύτητον ἐκ τῆς ἀπόψεως τοῦ γήρωτος, παρελθὸν λίαν βραχυχρόνιον. Μόνος ὁ γηράσας σύνοιδεν, ὅποσον ἐφήμερος ὑπάρχει ὁ βίος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ Εὐφροῆς ἀπόφασις. Τοῦρκος τις ἀπολέσας διακόσια φλωρία, ἐκήρυξεν ὅτι χαρίζει εἰς τὸν εὐρέτην τὰ ἤμισθ. Πτωχὸς τις εὐρών αὐτὰ τὰ ἀπέδωκεν. Ἄλλ' ὁ χάσας αὐτὰ εἶπεν ὅτι εἶχεν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ βαλάντιου καὶ ἓν ζευγὸς σμαραγδίνων ἐνωτίων, τὰ ὅποια εἶχεν ἀγοράσει τριακόσια φλωρία, καὶ ἐνήγαγε τὸν εὐρέτην, ὀρκιζόμενον εἰς μάτην περὶ τοῦ ἐναντίου. — Διατί, λέγει ὁ Καδῆς πρὸς τὸν ἐνάγοντα, δὲν ἐκήρυξες ὅτι τὸ βαλάντιόν σου περιεῖχε καὶ ἐνώτια; — Διὰ τὸν φόβον, μήπως ὁ εὐρέτης, ἀφ' οὗ μάθη τὴν ἀξίαν των, δὲν θελήσῃ νὰ τὰ δώσῃ. Τότε ὁ Καδῆς ἐξέδωκε τὴν ἐξῆς ἀπόφασιν: «Ἐπειδὴ ὁ ἀπολέσας λέγει ὅτι ἔχασε βαλάντιον, περιέχον διακόσια φλωρία καὶ ἓν ζευγὸς ἐνωτίων, ὁ δ' εὐρών ὀρκίζεται ὅτι δὲν εἶχεν εἰμὴ βαλάντιον περιέχον διακόσια φλωρία μόνον, ἔπεται ὅτι τὸ βαλάντιον τοῦτο δὲν εἶνε τὸ ζητούμενον. Λοιπὸν οὗτος μὲν ἄς κηρύξῃ ζητῶν τὸ βαλάντιον μετὰ τῶν ἐνωτίων, ὁ δὲ ἄλλος ἄς κρατήσῃ τὸ βαλάντιον μετὰ τῶν διακοσίων φλωρίων, καὶ, ἂν, ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα ἡμερῶν, δὲν εὐρεθῇ κανεὶς νὰ τοῦ τὸ ζητήσῃ, νὰ μὲν ἡ εἰς ἰδιοκτησίαν του».

Τῆ 31 Δεκεμβρίου 1881 διήνυσεν ὁ Γλάδστων τὸ πρῶτον καὶ ἑβδόμηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ τὸ πεντηκοστὸν τοῦ δημοσίου αὐτοῦ βίου. Εἰς τὸ Κοινοβούλιον εἰσῆλθε μὴνὶ Δεκεμβρίῳ 1832 ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Νεβάρκ. Ἐκ τῶν μελῶν τοῦ τότε ὑπουργείου Γροῦ οὐδεὶς σήμερον ὑπάρχει ἐν τῷ βίῳ. Ἐκ τῶν 658 μελῶν τοῦ πρώτου μετερρύθμισμένου Κοινοβουλίου ζῆ μόνος ὁ νῦν πρωθυπουργός. Ἡ διττὴ ἑορτὴ του ἐπανηγυρίσθη ἐνθουσιωδῶς ἐν πλείστασι πόλεσι τῆς τε Ἀγγλίας καὶ τοῦ ἠνωμένου βασιλείου, ἔπλεξαν δὲ τὰ ἐγκώμια αὐτοῦ αἱ ἐφημερίδες πᾶσαι, μὴδὲ τῶν συντηρητικῶν ἐξαιρουμένων.

Τὸ δημόσιον χρέος τῆς Εὐρώπης περὶ τὸ τέλος τοῦ 1880 ἀνῆρχετο εἰς τὸ ποσὸν τῶν 3, 815, 299, 896 λιρῶν στερλινῶν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἤδη θὰ ὑπολογίζεται εἰς 5 δισεκατομ-

μύρια λιρῶν στερλινῶν, ἧτοι 125 δισεκατομμύρια φράγκων, ὧν ὁ ἐτήσιος τόκος πρὸς 5% εἶνε 250 ἑκατομμύρια λιρῶν στερλινῶν.

Ἐν Ἑλβετίᾳ ὀλοκληρῶς ἡ χειμερινὴ σύνοδος τῆς δημοσπονδιακῆς Βουλῆς ἔληξε, χωρὶς νὰ ἀπαγγελθῆ οὐδὲ εἰς λόγος ἐν αὐτῇ.

Πόσον εὐγλώττως ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐν Ἑλβετίᾳ πρακτικοῦ πνεύματος ἡ σιωπὴ αὐτῆ! Πολὺ περισσώτερον βεβαίως, παρ' ὅσον ὁμιλοῦσι δι' ἡμᾶς ὕλοι οἱ ὀγκώδεις τόμοι τῶν πρακτικῶν τοῦ ἡμετέρου κοινοβουλίου.

Εἰς Ἀναγνωστῆς.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Κανόνες ἐν τῇ χρήσει τοῦ καπνοῦ.

Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἱατρικὴν Ἑταιρίαν ἀνεκοινώθη ἐσχάτως περίπτωσις τις κυνάγκης τοῦ στήθους προσελθοῦσα ἐξ ὑπερμέτρου καπνίσματος. Ὁ ἀσθενὴς, ἐφ' οὗ παρουσιάσθη ἡ περίπτωσις αὐτῆ ἦτο ἐκ τῶν μᾶλλον ἐκδότων εἰς τὸ κάπνισμα, καὶ εἶχε τὴν κακὴν ἔξιν νὰ καταπίνῃ τὸν καπνὸν, ἕνεκα τοῦ ὁποῖου σημαντικὴ ποσότης νικοτίνης ἀπερροφᾶτο ὑπὸ τῶν πνευμόνων. Πλὴν τούτου ὁ ἀσθενὴς ἐκάπνιζε φέρον τὸ σιγάρου ἀμέσως εἰς τὸ στόμα, ἀνευ δηλονότι πίπας, ἐξ οὗ προσέχεται ὅτι ὁ καπνὸς καταβαίνει ὅλως θερμὸς εἰς τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα, ὅφ' ὧν ἀπορροφᾶται ἐντελῶς, ὅπερ δὲν συμβαίνει, ὅταν διέρχεται διὰ μέσου ψυχροῦ διαστήματος, ἐνθα ἀποθέτει τότε, γενομένης συμπυκνώσεως ἐξ ἀποψύξεως, μέρος τῶν πτητικῶν οὐσιῶν, ἃς παρέχει.

Τὰ δεδομένα ταῦτα παρέσχον ἀφορμὴν εἰς τινα τῶν συντακτικῶν τῆς «Ἐπιστημονικῆς Ἐπιθεωρήσεως» νὰ διατυπώσῃ τοὺς ἀκολουθοῦντας κανόνας εἰς χρῆσιν τῶν καπνιστῶν.

1ον Ὁ καπνὸς δὲν πρέπει ποτὲ νὰ καταπίνεται.

2ον Οἱ καπνισταὶ πρέπει νὰ ἀποφεύγωσι τὸ κάπνιζεν ἐν κεκλεισμένῳ ἔμερει· διότι ἡ ἀτμοσφαῖρα πληρουμένη καπνοῦ ἀναγκάζει τοὺς πνεύμονας νὰ ἀπορροφῶσι σημαντικὴν ποσότητα αὐτοῦ. Ἐπομένως ὅσον εὐρύτερον εἶνε καὶ κάλλιον ἀερίζεται τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ κάπνιζει τις, τόσῳ καλλίτερον δι' αὐτόν.

3ον Ὅσοῦ μεγαλειτέρα εἶνε ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ στόματος καὶ τῆς ἄκρας τοῦ σιγάρου, τόσῳ μικρότερα ἢ ἐκ τοῦ καπνοῦ βλάθῃ ἐπομένως ἡ χρῆσις ὅσον δυνατὸν μακροτέρων πιπῶν εἶνε λίαν ἀναγκαία. Τοῦτο δὲ διότι ὅσον μακρότερος εἶνε ὁ σωλὴν, τόσον βραδύτερον θερμαίνεται, καὶ ἐπομένως γίνεται εὐκολώτερον τὸ κατακάθισμα τῆς νικοτίνης εἰς τοὺς τοίχους τῆς πίπας.

4ον Οἱ ὀλιγώτερον ἐπιβλαβεῖς καπνοὶ εἶνε οἱ περιέχοντες ὀλιγώτεραν νικοτίνην, τούτους δὲ πρέπει νὰ προτιμᾷ ἕκαστος, φροντίζων ἐπιπλέον ὅπως εἶνε ὅσον τὸ δυνατὸν ζηρότεροι.